

SNF

Bulletin

SAMFUNNS- OG
NÆRINGSLIVSFORSKNING AS

NR 2 2003 15. ÅRGANG

Forsidebilde: Berrefjord & Thomassen AS

SPESIALNUMMER

Presentasjon av SNF
Årsberetning og årsregnskap 2002

SNF anno 2003 av adm. dir Per Heum	3
SNF 2003 – Organisering	7
FORSKNINGSENTRENE – EN PRESENTASJON:	
Senter for internasjonal økonomi og skipsfart	8
Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk	10
Senter for fiskeriøkonomi	14
Senter for strategi og ledelse	16
Senter for finansiell økonomi	18
Administrasjon og fellestjenester	20
ÅRSBERETNING OG ÅRSREGNSKAP 2002	
Styrets beretning	22
Regnskap, noter m.m.	25
Råd, styre og ledelse i 2002	28
De ansatte; helse og miljø	29
Stiftelsen SNF	30
VITENSKAPELIG PRODUKSJON:	
Konferanser/workshops	32
Publisering og konferanser – en oversikt	32
Forskningspriser, doktorgrader	33
Vitenskapelig publisering 2002	35
SNF-Publikasjoner 2002	38
Adresser m.m.	46

REDAKSJON AV
SNF-BULLETTIN
NR 2/03 OG
ÅRSBERETNING
OG ÅRSREGNSKAP
2002:
Ove Osland
(redaktør)
Per Heum
Anne Kristin
Wilhelmsen

Intervjuene i
senterpresentasjonene
er skrevet av
Per Arne Solend.

SNF anno 2003

SNF er en markedsbasert forskningsorganisasjon som opererer i markeder hvor forskningen finansieres av oppdragsgivere som er interessert i å få belyst nærmere angitte tema og problemstillinger. Grunnfinansieringen fra Norges forskningsråd er beskjedent. Godt over 90% av virksomheten finansieres gjennom prosjekter som noen er villig til å betale for.

Suksessen til en markedsbasert forskningsorganisasjon som SNF avhenger i generell forstand både av hvordan den hevder seg i konkurransen om oppdrag, og av hvordan den presterer rent forskningsmessig. Utfordringen er å utvikle holdninger og innstilling, prosedyrer og medarbeidere som gjør organisasjonen til en profesjonell markedsaktør, samtidig som de markedsfinansierte oppdragene gir positive bidrag til kunnskapsutviklingen på de fagområder som forskningen springer ut av. Som en markedsrettet organisasjon i NHH-miljøet, har derfor SNF flere grunnleggende oppgaver å løse. SNF skal

- tilby forskningsbasert kunnskap fra økonomisk-administrative fag om næringsliv, økonomi og samfunn,
- som er beslutningsrelevant og verdikende for næringsliv, myndigheter og offentlig debatt, og
- som bidrar til å videreutvikle kvaliteten i fagmiljøene som den eksternfinansierte forskningen i SNF bygger på.

I den sammenheng har vi også formulert mål som innebærer at vi sikter høyt. Vi har som ambisjon at SNF skal være

- det foretrukne alternativ for beslutningstakere som søker forskningsbasert kunnskap fra økonomisk-administrative fag om næringsliv, økonomi og samfunn i Norge, og
- en respektert leverandør av anvendt økonomisk-administrativ forskning på europeisk nivå.

Dette er mål som så avgjort er å strekke seg etter. Det er fortsatt mye ugjort, særlig når det gjelder å utvikle posisjoner på den europeiske forskningsarena.

GODE RESULTATER ER OPPNÅDD

Allerede for 30 år siden traff NHH vedtak som innebar et særskilt fokus på oppdragsfinansiert forskning. Da

ADM. DIREKTØR
Per Heum

SNF ble etablert i 1991, kunne vi bygge på mange års erfaring i miljøet og hos de tre fusjonerende parter. Det ga SNF en «flying start», og forklarer at SNF har vært blant de ledende på sine fagområder i markedene for eksternfinansiert forskning i Norge helt fra organisasjonen ble etablert.

Samlet sett har SNF gode resultater å vise til, både faglig og økonomisk, og særlig når virksomheten sammenliknes med andre forskningsorganisasjoner i den samfunnsvitenskapelige instituttsektoren i Norge:

- SNF har en sterk markedsposisjon i Norges forskningsråd. Ingen har så mye prosjektfinansiering fra Forskningsrådet som SNF.
- Ingen har tilsvarende volum på forskning som er finansiert av næringslivet, som SNF.
- Forskerressursene i SNF holder en høy standard. SNF er i toppen blant instituttene når det gjelder andel dr.grader i egen stab. Gjennom nettverkene til NHH og til deler av UiB har SNF utviklet en stor ressursbase med meget høy formell kompetanse. Dette kompenserer en svært lav basisfinansiering til SNF.
- SNF har en høy forskningsprofil med flere publikasjoner i vitenskapelige tidsskrifter med referee enn noen andre.
- SNF har over tid levert bedre økonomiske resultater enn noen andre, og er det eneste forskningsinstituttet som gjennom akkumulering av overskudd (Fond for anvendt forskning) systematisk bruker ubundne midler som er generert fra den eksternfinansierte forskningen for å finansiere tiltak som kan styrke utviklingen i fagmiljøene som denne forskningen bygger på. Nå skjer det i regi av Stiftelsen SNF.

SNF-KONSEPTET ER STYRKET

Grunnlaget for disse gode resultatene er utvilsomt konseptet som SNF bygger på, og hvordan dette er

videreutviklet i den perioden SNF har eksistert. Som organisasjon skal SNF være en infrastruktur og et apparat for eksternfinansiert forskning i NHH-miljøet, hvor en egen stab av eksternfinansierte forskere inngår som et helt avgjørende element for at SNF skal være en troverdig og kvalifisert leverandør i oppdragsmarkedet. Hensikten er å skape en møteplass for fagmiljøer som arbeider med anvendt økonomisk-administrativ forskning i NHH-miljøet, slik at SNF og NHH-miljøet fremstår som en ledende aktør i markedene for eksternfinansiert forskning. Underveis er det også utviklet gode forbindelser til fagmiljø ved Universitetet i Bergen. SNF fremstår derfor i dag som en integrert del av NHH-miljøet, og som et apparat for eksternfinansiert forskning for det samlede fagmiljø i Bergen på det økonomiske fagområdet og når det gjelder næringsrettet samfunnsforskning.

Grunnlaget for å videreføre og videreutvikle dette faglige grunnlaget for SNFs virksomhet er styrket med omdanningen av forskningsstiftelsen SNF fra 2002, hvor NHH og UiB kom inn på eiersiden i SNF AS, som nå ivaretar forskningsvirksomheten. Dermed har SNF fått klargjort sitt forhold til NHH og til UiB på en god måte. Løsningen innebærer at SNF fortsatt kan utføre eksternfinansiert forskning i tett samspill med moderinstitusjonen, NHH, som nå også fremstår som SNFs hovedeier. UiBs deltakelse på eiersiden innebærer videre at SNF har fått status som en integrert del av

UiBs randsone når det gjelder eksternfinansiert økonomisk og næringsrettet samfunnsforskning. Det betyr at også dette samarbeidet kan fortsette, og at det kan utdypes og utvides. Det betyr dessuten at SNF kan spille en viktig integrerende rolle for det samlede økonomiske fagmiljøet i Bergen. I tillegg kommer samarbeidsavtalen som er inngått med Rokkansenteret ved Unifob om å fremme flerfaglig forskning hvor økonomifaget inngår sammen med andre universitetsfag, som åpner muligheter som tidligere i liten grad er prøvd ut.

DEN FAGLIGE KVALITETEN ER HØY

Dersom faglig kvalitet måles som innslaget av formell kompetanse i forskningsorganisasjonen og omfanget av publikasjoner som er underlagt kvalitetsvurderinger fra uavhengig ekspertise, har SNF styrket seg på begge områder de siste årene. Som det fremgår av tabell 1, har andelen personer med avlagt dr.grad i egen forskningsstab økt, og tallet er betraktelig høyere om vi i tillegg hadde inkludert dem som er tilkjent kompetanse svarende til dr.gradsnivå. Tilsvarende står personer med hovedstilling ved et universitet eller vitenskapelig høyskole, som for SNFs vedkommende først og fremst vil si NHH og UiB, for en økende andel av årsverkene som utføres i SNF. Antall artikler i vitenskapelige tidsskrift med referee-ordning er også økende uansett hvordan den måles. Særlig har

TABELL 1 INDIKATORER PÅ FAGLIG KVALITET I SNF, 1998-2002

	1998	1999	2000	2001	2002
Antall med dr.grad i fast stab	21	18	20	18	19
Andel av fast stab	43%	41%	45%	49%	53%
Årsverk av personer med stilling i U&H	7,5	8,6	10,0	14,9	13,0
Andel av årsverkene i SNF	10%	12%	14%	23%	23%
Antall artikler i internasjonale tidsskrift	40	50	33	44	60
Artikler pr. forskerårsverk	0,51	0,67	0,46	0,67	1,08
Artikler med SNF-ansatt som (med)forfatter	14	11	11	18	32
Artikler pr. ansatt i hovedstilling i SNF	0,29	0,25	0,25	0,49	0,89

belønningssystemene for fast ansatte forskere, og tilretteleggingen for internasjonal publisering gjennom Fond for anvendt forskning, bidratt til en sterk vekst i internasjonale publiseringer av egne, fast ansatte SNF-forskere.

Alt i alt tyder dette på at SNF har oppfylt målene som er stilt om økt faglig kvalitet i den oppdragsfinansierte forskningen, og det er ingen tvil om at SNF i så henseende er i det fremste sjiktet blant de samfunnsfaglige oppdragsforskningsinstituttene.

LAVERE FORSKNINGSVOLUM

Hovedinntrykket av SNFs virksomhet er at SNF er en veldrevet og anerkjent organisasjon med gode resultater å vise til, både faglig og økonomisk. Det skyldes dyktige og motiverte medarbeidere, en fleksibel og effektiv administrasjon, og god oppslutning fra fagmiljøene ved NHH og UiB som SNF opererer i randsonen av.

Samtidig går imidlertid veksten i faglig kvalitet, slik indikatorene antyder, sammen med noen endringer i mer fundamentale forhold, som SNF nå vier økt oppmerksomhet. SNFs har de senere årene hatt en volummessig nedgang i prosjektporteføljen. Mens SNF hvert år fram til 1999 utførte 75-80 forskerårsverk, viser tabell 2 at antall utførte årsverk har falt hvert av de etterfølgende årene slik at det i 2002 bare ble utført 56, dvs. en reduksjon på 30% over 3-4 år.

Slike endringer i virksomhetens omfang påvirker også hele forskningsorganisasjonens karakter.

Strukturen i SNFs kompetansebase er en annen enn hva den var. Det fremgår av tabell 3. Siden 1998 er det blitt færre fast ansatte forskere i SNF, færre assistenter som utfører arbeid i SNF-prosjekter, og flere rådgivere og assosierte medarbeidere som utfører arbeid for SNF.

Samlet sett framstår organisasjonen som relativt mer høykompetent. Men utviklingen avspeiler også rekrutteringsutfordringer, som kan påvirke organisasjonens fremtidige muligheter negativt. Derfor legges det nå vekt på at SNF må få et større volum på sine aktiviteter enn hva de var i 2002. Det er nødvendig for at SNF skal være en livskraftig organisasjon, dvs. å være en organisasjon som skaper økonomiske resultater ved siden av de faglige, og som bidrar til dynamikk i miljøet som helhet gjennom rekruttering og medarbeiderutvikling.

STERKT ETTERSURT KOMPETANSE

Det er ikke etterspørselen etter oppdragsfinansiert forskning med basis i økonomisk-administrative fag, eller hvordan SNF forholder seg til den, som er hovedforklaringen på den volummessige nedgangen som SNF har hatt. Beskrankningen ligger først og fremst på tilbudssiden, dvs. i hvilken grad SNF evner å rekruttere, utvikle og mobilisere godt kvalifiserte

TABELL 2 NETTO OMSETNING OG FORSKERÅRSVERK I SNF, 1996-2002

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Netto omsetning, mill. kroner løpende priser	49,9	49,7	54,5	54,8	52,9	57,5	53,3
Forskerårsverk	79,3	77,9	77,7	75,0	71,6	65,4	55,8

TABELL 3 KOMPETANSEBASEN I SNF, 1998-2002

	1998	1999	2000	2001	2002
Fast ansatte forskere	50	44	44	37	36
- i permisjon	5	7	11	8	9
= Aktive i SNF	45	37	33	29	27
Assistenter >50%	21	20	16	10	10
Rådgivere og assosierte i U&H-sektoren	88	89	101	105	115

forskere, som også tar veiledningsansvar i forhold til assistenter.

Økonomer med doktorgradskompetanse er en knapphetsfaktor, og etterpørselen etter denne typen kompetanse er ventelig økende i Bergen i tiden fremover. Dels skyldes det kvalitetsreformen for høyere utdanning og bemanningsbehov som Norges Handelshøyskole vil ha for å oppfylle denne. Dels skyldes det krav på U&H-systemet, herunder SNFs basismiljø, om å skape oppdragsinntekter. De klare forventningene om eksternfinansierte undervisnings-

tilbud innebærer en direkte konkurranse om den samme kompetansen som SNF baserer sin oppdragsforskning på. Og dels vil skjerpet konkurranse være en umiddelbar effekt når Konkurransetilsynet etableres i Bergen.

Den helt sentrale utfordringen for SNF de nærmeste årene er derfor å fremstå som en attraktiv arbeidsgiver, både med tanke på rekruttering av nye medarbeidere, utvikling av medarbeiderne vi har, og når det gjelder å tiltrekke seg spisskompetanse fra basismiljøene.

Organisering 2003

EIERE AV SNF AS 2003:

Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning	80%
Norges Handelshøyskole	16%
Universitetet i Bergen	4%

STYRET FOR SNF AS 2003:

MEDLEMMER:

Skauge, Arne (leder), *adm. direktør*,
Finansnæringens Hovedorganisasjon

Askildsen, Jan Erik, *førsteamanuensis*,
Universitetet i Bergen

Bjørndal, Mette, *førsteamanuensis*,
Norges Handelshøyskole

Jakobsen, Stig-Erik, *forsker*, SNF AS

Kjerstad, Egil, *forsker*, SNF AS

Mathiesen, Lars, *professor*,
Norges Handelshøyskole

Nordhaug, Odd, *professor*,
Norges Handelshøyskole

Odfjell, Johan Fredrik

Steig, Tor, *sjeføkonom*,
Næringslivets Hovedorganisasjon

Vaagen, Marit, *partner*,
McKinsey & Company

DAGLIG LEDELSE:

Adm. dir. Per Heum

FORSKNINGSSJEFER:

Senter for internasjonal økonomi og skipsfart:
Forskningsjef Guttorm Schjelderup

Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk:
Forskningsjef Kjell Sunnevåg

Senter for fiskeriøkonomi:
Forskningsjef Rögnvaldur Hannesson

Senter for strategi og ledelse:
Forskningsjef Paul N. Gooderham

Senter for finansiell økonomi:
Forskningsjef Frode Sættem

ADMINISTRASJONSSJEF:

Monica Follesø Børmo (Permisjon til 01.08.03)

Internasjonal horisont

Med stadig økende globalisering, er verden forskningsfelt for forskerne på Senter for internasjonal økonomi og skipsfart.

FORSKNINGSSJEF:

Professor
Guttorm Schjelderup
dr.oecon.

PROSJEKT- KOORDINATOR/ KONSULENT:

Anne Liv Scrase

FORSKERE:

Hans Jarle Kind,
dr.oecon.

Ottar Mæstad,
dr.oecon.

DISTINGUISHED RESEARCH FELLOWS:

Professor
Henry B. Overman,
Ph.D.

Professor
Diego Puga,
Ph.D.

SENTRALE ASSOSIERTE MEDARBEIDERE:

Førsteamanuensis
Kjetil Bjorvatn
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Alexander Cappelen
dr.oecon.

Professor
Jan I. Haaland
dr.oecon.

Professorstipendiat
Karen Helene Midelfart
dr.oecon.

Professor
Victor D. Norman
Ph.D. (permisjon)
Førsteamanuensis
Linda Orvedal
dr.oecon.

Professor
Siri P. Strandenes
siv.øk. HAE
Førsteamanuensis
Stig Tenold
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Øystein Thøgersen
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Tor Wergeland
siv.øk. HAE

Legger Irak-krigen en betydelig demper på vekstutsiktene i amerikansk økonomi? Spørsmålet er bare et av de som stilles i nyhetsbrevet til Senter for internasjonal økonomi og skipsfart (SIØS). Her kan du også lese om Skaugeutvalgets forslag til skatte-reform, og klyngegevinster. Nyhetsbrevet, som er i sin fjerde årgang, er ledd i senterets utstrakte formidlingsvirksomhet, forteller avtroppende forskningssjef Karen Helene Midelfart.

BOKPROSJEKT

– Fjoråret markerte for oss avslutningen på et større prosjekt om internasjonalisering og økonomisk politikk. På et større seminar for ulike brukergrupper og offentlig forvaltning, organisasjoner og media, la vi fram boken «Globalisering og økonomisk politikk», et vellykket prosjekt som gav god presseomtale, konkluderer Midelfart. Årlig arrangerer også senteret SIØS økonomisk forum, hvor en eksklusiv gruppe fra skipsfartsnæringen, departementene og det politiske miljø deltar på et lukket ettermiddagsseminar. Oppmøtet har vært godt, og blant innlede-derne finner vi foruten SNF-forskere både finansministeren og NHO-presidenten.

STATSBUDSJETTSEMINAR

Like etter at statsbudsjettet ble lagt fram, inviterte SIØS til statsbudsjettseminar, hvor media, næringsliv og finansmiljø ble invitert for å høre forskernes syn på budsjettet.

– Vi var fornøyd med mottagelsen budsjettseminaret fikk. Arrangementet kommer vi absolutt til å gjenta til høsten, forteller Midelfart. En annen tradisjon, en tilnærmet årlig internasjonal konferanse, hoppet senteret over i fjor, men var sterkt tilbake på vårparten i år.

– NOITS (Nordic International Trade Seminar) arrangeres for annen gang i Bergen. Her samles nordiske forskere innen internasjonal økonomi. Personlig brenner jeg veldig for den formen vi har funnet. Vi samler både junior og seniorforskere, slik at juniorene kan få kommentarer og diskutere med andre seniorer enn de i deres eget miljø, men likevel innenfor en liten og eksklusiv setting på 30-40 personer. Dette gir yngre forskere en unik mulighet de ikke ville hatt på de konferansene de vanligvis deltar på.

SKATTEREFORM

Sammen med NHH-professor Kåre Petter Hagen, satt Midelfart i Skaugeutvalget som utredet en ny skattereform. I tillegg til å foreslå delingsmodellen fjernet, og gi skattelettelse til alle inntektsgrupper, frarådet utvalget sterkt å øke bedriftsbeskatningen.

– Økt internasjonalisering og mobil kapital innebærer at det vil være svært uheldig, sier Midelfart, som gjennom SIØS arbeider, ikke bare med norske skattesystemer, men

FORSKNINGSSJEF
Karen Helene
Midelfart (avtroppende)

FORSKNINGSSJEF
Guttorm Schjelderup
(påtroppende)

også med internasjonal skattepolitikk og makroøkonomi. I det hele arbeider senteret med alle typer spørsmål knyttet til internasjonal økonomi og skipsfart, og forskningen har i senere tid vært dominert av prosjekter som har til hensikt å bidra til økt innsikt i globale, strukturelle problemer og virkninger av regional økonomisk integrasjon.

INTERNASJONALE

NETTVERK

SIØS-forskerne deltar i ei rekke europeiske nettverk innen internasjonal økonomi. De er blant annet tilknyttet Centre for Economic Policy Research, CEPR, og er involvert i flere større EU-prosjekter. Miljøet samarbeider også med sentrale forskningsinstitusjoner over hele Europa, og har nær kontakt med blant andre London School of Economics, og University of Glasgow.

– Vi prøver å leve opp til at vi er et senter for internasjonal økonomi, sier Midelfart. Etter fire år som forskningssjef overlot hun i vår lederstolen til professor Guttorm Schjelderup.

Bred satsing

Kravet om lik pris kan føre til mindre utbygging av bredbånd i distriktene, advarer

Hans Jarle Kind.

Fremveksten av IKT-tjenester vil få stor betydning for distriktenes overlevelsessevne, mener prosjektleder Hans Jarle Kind, som har forsket på bredbåndutbygging.

– Vi ser at spredningen av IKT kan føre til økt urbanisering dersom ikke myndighetene iverksetter tiltak for å bedre infrastrukturen i distriktene, sier Kind.

GODE INTENSJONER

– FARLIGE UTFALL

I dag er høyhastighets internetttilgang en selvfølge for bedrifter i sentrale strøk av landet.

Teknologien har brakt en kommunikasjonsrevolusjon til næringslivet. Et viktig distriktspolitisk virkemiddel vil derfor være å sørge for bedret tilgang til bredbåndteknologi også utenfor tettbygde områder, tror SNF-forskeren.

– Men uheldige reguleringer og politiske vedtak kan skade både distriktene og fremtidens forbrukere, selv om hensikten er den motsatte, sier Kind.

PRISLIKHET

Veien til et bredere Internett er brolagt med gode forsetter fra både utbyggere og det politiske miljøet. Fra myndighetenes side har to ting vært viktige: Prislighet og konkurranse mellom utbyggere.

– Politikerne ønsker at bredbånd skal koste det samme, enten brukeren bor i byen eller i distriktet, samtidig som de ønsker sterk konkurranse mellom aktørene ut fra prismessige vurderinger, sier Kind.

– Men kravene er i konflikt med hverandre, sier Kind. Faktisk påpeker han at kombinasjonen kan være til skade både for distriktene og samfunnet som helhet.

– Kostnadsstrukturen for bredbånd er slik at det er mye dyrere å bygge ut i distriktene. Kombinerer du dette

med sterk konkurranse, kan det ganske enkelt bety mindre utbygging i distriktene, sier forskeren.

INNHOOLD

Kind har også tatt for seg samarbeidet mellom innhold- og nettleverandører. Skeptikerne er bekymret for at dette skal føre til framvekst av giganter med altfor stor markedsrett. Kind er mer optimistisk.

– Det eksisterer en avhengighet mellom tele- og medieselskapene når det gjelder bredbåndutbyggingen. Mer innhold fra medieselskapene tilpasset bredbånd vil øke etterspørselen etter bredbåndutbygging. Og når teleselskapene bygger ut bredbåndsnettet, øker det etterspørsel etter medietjenester, sier Kind. Dersom aktørene ikke samarbeider, kan vi havne i en "høna og egget" situasjon, mener forskeren, hvor nettleverandører og innholdsleverandører avventer hverandre.

– Vi ser positivt på at myndighetene slipper teleselskapene inn på innholdssegmentet. Til gjengjeld bør det legges til rette for

FORSKER
Hans Jarle Kind

økt konkurranse på ordinære telefoni-tjenester, sier Kind. Han advarer likevel mot å regulere prisen for sterkt.

– Streng prisregulering av nasjonale eller lokale aksessleverandører kan få negative velferds-effekter og styrke utenlandske bedrifter

på bekostning av de nasjonale, sier han.

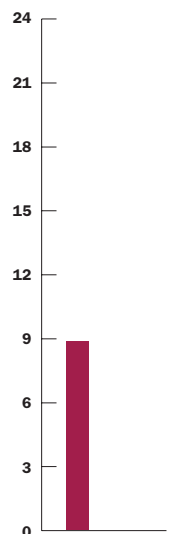
INNOVASJON ELLER REGULERING

Generelt advarer Kind mot for sterke reguleringer av bransjen.

– Teleoperatørene opererer i et svært usikkert marked, og mange av investeringene de foretar vil innebære tap. Dermed vil de ikke finne risikovillig kapital hvis reguleringen barberer bort for mye av profitten på suksesshistorier. Satt på spissen, må vi velge mellom streng prisregulering i dag og et innovativt telemarked i fremtiden, avslutter Kind.

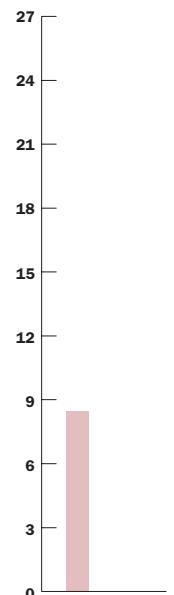
OMSETNING 2002

8,9 mill. kr.

ÅRSVERK 2002

8,4

Høyaktuell forskning

Utflytting av statlige tilsyn og deregulering av energimarkeder er noe av det forskerne innen Næringsøkonomi og økonomisk politikk forsker på.

FORSKNINGSSJEF:

Forsker
Kjell J. Sunnevåg
cand.polit.

PROSJEKT-
KOORDINATOR/
SENTERSEKRETÆR:
Kellis Akselsen

FAGGRUPPELEDERE:

Energioekonomi:
Professor
Einar Hope
Lic.

Innovasjon og regional
næringsutvikling:
Forsker
Grete Rusten
dr.oecon.

Jordbruksøkonomi:
Forsker
Ivar Gaasland
cand.polit.

Nærings- og arbeids-
markedsøkonomi:
Førsteamanuensis
Frode Steen
dr.oecon.

Offentlig sektors
økonomi:

Forsker
Egil Kjerstad
dr.polit.

Tele- og nettverks-
økonomi:

Professor
Kåre P. Hagen
dr.oecon.

FORSKERE:

Christian Andersen
cand.polit. (perm.)

Afsaneh Bjorvatn
cand.polit.

Kurt Brekke
cand.polit. (perm.)

Alexander Cappelen
dr.oecon.

Tom Eldegard
cand.polit.

Winfried Ellingsen
dr.polit.

Vinter raste debatten da det ble kjent at samarbeidsregjeringen med høyrestatsråd Victor D. Norman ønsket å desentralisere de statlige tilsynene. Blant annet ble Konkurransetilsynet foreslått flyttet til Bergen, noe både ansatte og politikere i hovedstaden har satt seg kraftig imot. De mener det vil være ensbetydende med kroken på døra for et slagkraftig tilsyn.

– Erfaringer viser at utflyttede statsinstitusjoner greier seg godt i sin nye lokalisering, sier Kjell J. Sunnevåg, forskningssjef ved Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk. Han har bl.a. sett på utflyttinger av norske og svenske statsinstitusjoner – og rapporten har blitt lest ivrig både av flyttetilhengere og – motstandere.

HELSEØKONOMI

Forskningen til Sunnevåg og de andre forskerne på SNFs største senter spenner over et vidt område. – Innen offentlig økonomi har vi gjennomført mye arbeid relatert til helseøkonomi. I samarbeid med Program for helseøkonomi i Bergen (HEB) har dette blitt et viktig område, forteller forskningssjefen. Her studeres organisering og effektivisering innen sykehus- og omsorgssektoren.

– Vi har blant annet gjennomført et større prosjekt om insentivbaserte finansieringssystemer for sykehussektoren for de regionale helseforetakene som innspill til Hagenutvalget, forteller Sunnevåg.

– Et annet viktig område innen offentlig økonomi er jordbruksøkonomisk forskning. Her har vi bl.a. gjennomført prosjekter finansiert av Finansdepartementet, som i mange år har vært en viktig kunde for oss.

STRATEGISK MARKEDSATFERD

Senteret har også gjennomført prosjekter for det utflyttingsaktuelle Konkurransetilsynet, bl.a. innen analyse av strategisk markedsatferd. Prosjekter har også vært utført i forbindelse med Statkrafts oppkjøp av Agder Energi og på konkurransesituasjonen i luftfartsmarkedet.

– Gruppen som arbeider med tele- og nettverksøkonomi har videreført vårt flerårige samarbeid med Telenor, og som bl.a. har hatt som siktemål å styrke den nasjonale kompetansen innen teleøkonomi. Her har vi også gående et stipendiatprogram på doktorgradsnivå, forteller forskningssjefen.

DEREGULERINGER

Tilsynssaken er ikke den første der senteret befinner seg i brennpunktet for den offentlige debatten. Energioekonomi har i flere år vært et viktig område der SNF har hatt en nasjonal posisjon. Forskere ved SNF har lagt mye av grunnlaget for energimarkedsreformen som

FORSKNINGSSJEF
Kjell J. Sunnevåg

deregulerte energimarkedet. I fjor var senteret langt framme når det gjaldt å bli tildelt status som Senter for fremragende forskning av Forskningsrådet. De nådde helt til finalerunden. – Formålet med denne forskningen er å bidra med

løsninger som kan gi mye større grad av effektivitet og bedre samspill mellom nett og markedet mhp. prising av tjenester, forteller Sunnevåg. Forskningssjefen tar kritikken mot frislippet innen energisektoren med stor ro. – Å bedømme reformen ut fra en knapphetssituasjon som vi har hatt i vinter er helt feil. Snarere har dette satt systemet på en prøve – og alt tyder på at systemet har bestått denne prøven. Prisen har bidratt til å regulere etterspørselen, sier Sunnevåg.

BALTIKUM

Senteret arbeider også med innovasjon og regional næringsutvikling med utgangspunkt i fagfeltet økonomisk geografi. Her står analyser av omstilling, næringsutvikling samt entreprenørskap sentralt. Det forskes også på betydningen av utenlandsk eierskap, sier Sunnevåg.

Tjenestenes betingelser og rolle i verdiskapingen

Næringslivsledere er ofte skeptiske til konsulenter.

– Men eksterne folk kan tilføre mye, sier Grete Rusten.

Den tradisjonelle modellen for bedriftsorganisering er bygget på en intern organisering av en rekke typer arbeidsoppgaver, fast ansettelse, hierarki og klare grenser mot omgivelsene. Økende grad av internasjonal konkurranse, raske endringer, komplekse og spesialtilpassede produkter tilsier økt bruk av tjenesteleverandører, ekstern arbeidskraft eller samarbeid på tvers av bedriftsgrenser. Utgangspunktet for denne studien er at effektiv og innovativ organisering i stor grad handler om hvordan intern og ekstern kompetanse knyttes sammen og bidrar til bedriftenes innovative virksomhet og produktivitet, slår Grete Rusten fast. Sammen med Hallgeir Gammelsæter fra Møreforskning og John R. Bryson fra University of Birmingham forsker hun på kjøp av konsulenttjenester blant små og mellomstore bedrifter.

KONSULENTER SPRER IDEER OM NYE

ORGANISASJONSMODELLER

For noen bedrifter har løsningen vært å konsentrere seg om kjerneaktivitetene, mens viktige støttefunksjoner kjøpes fra andre. Andre har valgt å oppgradere kompetansen i egen virksomhet gjennom nyrekruttering, eller å ty til kursing av eksisterende stab, sier Rusten. Konsulenter gir ofte råd om slike organisatoriske valg, men de er også aktive medspillere i planlegging og implementering.

De er hjelpelige når den interne kapasiteten blir for liten, eller når bedriften opplever at de ikke selv har den nødvendige ekspertise innen egne rekker.

Konsulenter lever av å identifisere og spre ideer om hvordan moderne forretningsmessige aktiviteter kan drives. Ikke minst ideen om "outsourcing" dvs. kjøp av arbeidsoppgaver bedriftene tidligere gjorde selv, har nok bidratt til at konsulentnæringen selv har vokst sterkt.

I år 2000 var antallet konsultentselskaper innen bedriftsrådgivning kommet opp i 3805 og det er en femdobling av antallet for 1994. Rundt 3/4 av disse finner vi i storbyene, men veksten har medført at det nå i langt flere kommuner finnes slike virksomheter. De fleste konsultentselskapene er små.

KONSULENTSKEPSIS

Noe av det denne forskningen viser, er at små og mellomstore bedrifter generelt er noe skeptisk til bruk av konsulenter og prøver i stedet så langt det er mulig å klare seg selv. Det er for lett å være konsulent, mener noen. De er dyre i forhold til det bedriftene mener å få igjen, og de trenger ikke ta ansvar for resultatet hevder andre.

Konsulentbransjen har fått kritikk for å tilby standardiserte løsninger som ikke nødvendigvis er det

FORSKER
Grete Rusten

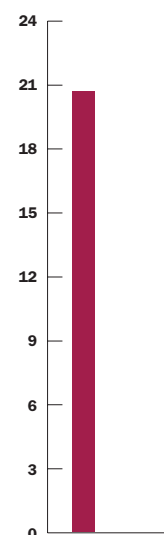
bedriften har behov for. Likevel er det mange bedrifter som opplever at de selv ikke har den nødvendige interne kompetanse og kapasitet, og heller ikke har muligheter til å løse dette gjennom rekruttering. For disse blir gjerne kjøp av konsulenttjenester

løsningen. Til tross for denne uttalte skepsisen, bruker de fleste bedrifter konsulenter fra tid til annen.

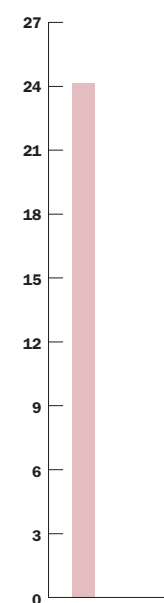
LOKALPATRIOTISME

Forhåndskjennskap til konsulenten er viktig, som et ledd i kvalitetssikringen, hevder Rusten. På dette området har næringslivet i Norge langt mindre og oversiktlige betingelser for å finne fram til den de vil bruke enn hva som gjelder for store økonomier. Flere av våre informanter er tydelige på at de primært velger lokale tjenesteytere i de tilfeller hvor de har slike valgmuligheter. Bak disse valgene ligger det vurderinger knyttet til kostnader, bedriftsinnsikt, fleksibilitet, lokalkunnskap og også lokalpatriotisme, kan Rusten opplyse. Mindre reisevirksomhet og reduserte oppstartskostnader som følge av gjenkjøp vil ofte gi rabatter i prisen på oppdragene. Bruken av faste konsulenter er dessuten med på å redusere spredningen av

OMSETNING 2002 20,7 mill. kr.

ÅRSVERK 2002 24,2

Sissel Jensen
dr.polit. (perm.)

Rune Jansen Hagen
dr.polit.

Magnus Hatlebakk
dr.polit.

Tor Helge Holmås
cand.polit. (perm.)

Stig-Erik Jakobsen
dr. polit.

Frode Kristiansen
cand.polit.

Ghazala Naz
dr. polit.

Gjermund Nese
cand.polit.

Hildegunn Kyvik Nordås
dr.polit (perm.)

Ove Osland
cand. polit.

Jan Gaute Sannarnes
siv. øk HAE (perm.)

Balbir Singh
Ms.Phil.

Frode Skjeret
cand.polit.

Jostein Skaar
cand. polit. (perm.)

DISTINGUISHED
RESEARCH
FELLOWS:

Professor
Lars Bergman

Professor
John Bryson

Professor
Carol Propper

Professor
Lars Henrik Røller

SENTRALE
ASSOSIERTE
MEDARBEIDERE:

Professor
Eirik S. Amundsen,
dr.ès-sc.econ.

Førsteamanuensis
Jan Erik Askildsen
dr. oecon

Forts. neste side

bedriftssensitive opplysninger. Men hva med IKT? Et håndtrykk kan ikke sendes over Internett. Snarere blir denne teknologien et viktig redskap til å befeste og effektivisere de prosjektene kundebedriftene og konsulentene har sammen hevder Rusten.

VERDIEN AV AVSTAND

Nå er det likevel ikke slik at nære konsulenter alltid er mulig, heller

ikke alltid er å foretrekke. I visse tilfeller finnes ikke lokale tilbydere som oppfyller bedriftens krav. Andre ganger velger bedriftene bevisst å skape avstand til tilbyderen. En konsulent utenfra kan bidra med nye impulser og kanskje se muligheter på tvers av bransjer. Det kan på den måten være en fordel å være frikoplet fra det øvrige lokale næringsliv, sier Rusten. Også når bedrifter i lokal-

samfunnet har behov for å ta upopulære valg, som for eksempel nedbemanning, oppleves det gjerne som en fordel at konsulenten ikke er en del av lokalsamfunnet.

Når strømmen går

Regulering av leveringskvalitet i kraftnettet.

Energimarkedet i Norge er for lengst deregulert. Nå kjøper vi strøm fra fosser i alle hjørner av landet og Norden. Men linjenettet strømmen går på fram til sluttbrukeren er fortsatt eid av de lokale nettselskapene. Det vil ikke være lønnsomt om alle aktører skulle bygge sine egne linjenett. Kraftnettet er et såkalt naturlig monopol, og når konkurransen ikke passer tjenestetilbyderen, må det andre reguleringer til.

Sammen med SINTEF i Trondheim har SNF-forskere sett på verdsetting og regulering av leveringspålidelighet i kraftnettet. Leveringspålidelighet handler om hvor sikker leveringen er – altså hyppigheten for driftsforstyrrelser i form av avbrudd og spenningsvariasjoner i kraftleveranser. Prosjektet er finansiert av NVE, Forskningsrådet, EBL, og flere aktører i næringen selv. NVE har hatt prosjektansvar og støttet seg til en referansegruppe med represen-

tanter fra næringen. Resultater fra prosjektet har gitt grunnlag for Norges Vassdrags og Energidirektorat (NVE) sine avbrudds-satser for ikke levert energi, den såkalte KILE-ordningen for regulering av leveringspålidelighet i kraftnettet.

FORSKER
Balbir Singh

har de forsøkt å verdsette en stabil strømleveranse. – Ikke uventet varierer verdsettingen alt etter hva du bruker strøm til, hvilke alternativer du har, og ikke minst når avbruddene kommer, og hvor lenge de varer, forteller Singh

VERDSETTING

– Vi har sett på fem forskjellige brukergrupper. Husholdninger, industri, kraftkrevende industri, offentlig sektor og handel og tjenester, dvs. kommersielle bedrifter og servicenæring, sier forsker Balbir Singh, som har ledet prosjektet ved SNF i samarbeid med prosjektleder Knut Samdal ved SINTEF. Gjennom en landsomfattende spørreundersøkelse hvor det ble sendt ut spørreskjemaer til i alt 7 000 sluttbrukere i de ulike brukergruppene,

NYTT SYSTEM

NVEs KILE-ordning, som står for Kvalitetsjusterte Inntektsrammer ved Ikke Levert Energi, er ment å fungere som et økonomisk incitament overfor nettselskapene. – Vi snakker her om grunnleggende insentivmekanismer, som skal sikre at nettselskaper opprettholder leveringspålidelighet som er i samsvar med brukernes behov og verdsetting. Nettselskaper er underlagt inntektsrammebegrensninger for å drive sin virksomhet, hvor KILE-

mekanismen tar vare på kvalitetsdimensjonen i nettleveranser.

Inntektsrammeregulering vil isolert kunne gi nettselskapene insentiver til å kutte kostnader og derigjennom redusere leveringskvaliteten, for på denne måten å øke fortjenesten. Dersom nettselskapet ser økte kostnader ved å redusere leveringspåliteligheten, vil selskapet gis insentiver til å ta hensyn til leveringspåliteligheten i sine beslutninger. KILE er en regulering av nettmonopolets totale tariffinntekter der størrelsen på avkastningen blir bestemt av blant annet (målt) kostnadseffektivitet og leveringspålitelighet. De samfunnsøkonomiske kostnadene ved avbrudd består av kundenes avbruddskostnader i tillegg til nettselskapets kostnader til å reparere eller forhindre avbrudd. KILE-ordningen er et middel for at

nettselskapene skal konfronteres med kundenes avbruddskostnader og ta hensyn til disse kostnadene når de fatter beslutninger.

– Systemet ble innført nylig, og meningen er at vi skal se dette over en viss periode. Det kan være helt tilfeldige forhold som gjør at det år er mye avbrudd, for eksempel ekstreme værforhold som ligger utenfor nettselskapets kontroll. Men over tid er tanken at man nærmer seg det samfunnsøkonomisk optimale nivå på leveringspålitelighet, sier Singh.

NORGE LEDENDE

– Norge er et av få land som har en slik regulering, i Europa er vi nesten alene om et så detaljert og avansert reguleringsregime for å regulere kvalitet, sier SNF-forskeren. Sammen med SINTEF sitter SNF på unik kompetanse, som for tiden

brukes i prosjekt for Autorità per l'energia elettrica e il gas, AEEG, som er den italienske regulatormyndighet for elektrisitet og gass.

– Italia har også innført et regime for regulering av leveringspålitelighet, og vi ble valgt ut i europeisk konkurranse til å være kompetanseleverandør for å bidra til å videreutvikle dette regimet, forteller Singh.

Resultatene fra prosjektet blir også lagt fram på en internasjonal konferanse i Barcelona i mai og vi planlegger å presentere prosjektet til en arbeidsgruppe som består av representanter fra reguleringsmyndigheter fra Europeiske land som vurderer innføringen av lignende regimer for regulering av leveringskvalitet. – Dette er norsk kompetanse som er ettertraktet i Europa, avslutter Singh.

Førsteamanuensis
Arild Aakvik

Professor
Roger S. Bivand
Ph.D.

Professor
Rolf J. Brunstad
siv.øk.

Førsteamanuensis
Eli J. Fosso
dr.polit.

Professor
Tommy S. Gabrielsen
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Hans-Tore Hansen
dr.philos.

Førsteamanuensis
Knut B. Lindkvist
dr.polit.

Professor
Kjell Erik Lommerud
dr.oecon.

Professor
Lars Mathiesen
lic.

Førsteamanuensis
Karl R. Pedersen
lic.

Professor
Kjell G. Salvanes
dr.oecon.

Professor
Agnar Sandmo
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Fred Schroyen
Ph.D.

Professor
Lars Sørgard
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Odd Rune Straume

Professor
Sigve Tjøtta

Professor
Steinar Vagstad
dr.polit.

Professor
Eirik Vatne
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Kjell Vaage

Professor
Erling Vårdal
lic.

Fiskerinæringen henger igjen

Det er ikke enkelt å få fiskerinæringen til å akseptere lønnsomhet som et driftskriterium, sier Røgnvaldur Hannesson, forskningssjef ved Senter for fiskeriøkonomi.

FORSKNINGSSJEF:
Professor
Røgnvaldur Hannesson
dr.philos.

FORSKNINGS-
KOORDINATOR:
Forsker
Stein Ivar Steinshamn
dr.oecon.

PROSJEKT-
KOORDINATOR/
SENTERSEKRETÆR:
Tønje Skaar
Cand.mag.

FORSKERE:
Trond Bjørndal
Ph.D.

Carsten Lynge Jensen
Ph.D.

Torbjørn Lorentzen
cand.polit.

Bernt Aarset
dr.scient.

SENTRALE
ASSOSIERTE
MEDARBEIDERE:
Professor
Frank Asche
dr.oecon

Professor
Erling Moxnes
Ph.D.

Førsteamanuensis
Leif K. Sandal
dr.scient

Førsteamanuensis
Ragnar Tveterås
dr.oecon

Fjor konkurrerte Senter for fiskeriøkonomi helt i toppen da Norges forskningsråd (NFR) skulle fordele de såkalte senter for fremragende forskning.

– Selv om vi ikke fikk noe i den tildelingen, har vi nå fått et strategisk instituttprogram fra NFR som gjør oss i stand til å realisere noen av disse målsettingene. Vi har også rekruttert et par stipendiater som er finansiert under dette programmet, forteller Hannesson.

ØKONOMISK SONE

Det strategiske instituttprogrammet er delt i to blokker.

– Den ene gjelder utnyttelse av felles fiskebestander og fiskebestander på det åpne hav. Her er det mange løse tråder, slår Hannesson fast. Fisken bryr seg som kjent ikke om hvilke økonomiske soner den svømmer innom, noe som skaper konflikter mellom Norge og de landene vår økonomiske havsone grenser til. – Norge har i år gått fra overenskomsten om vårgytende sild. Nå går mer av silden i vår økonomiske sone – da mener norske myndigheter at de er berettiget til en større andel enn ellers, forteller forskningssjefen.

Dessuten er det flere andre bestander, bl.a kolmule som man ikke klarer å komme til enighet om. Selv etter mange år står forhandlingene i stampe. Kanskje må havforskerne ta på seg litt av skylden?

– Havforskerne har mange ganger skreket ”ulv” med hensyn på bestandene, bare for å se at de fortsetter å vokse. Dette gjør det vanskelig å få til måtehold, men før eller seinere vil det kunne gå galt, sier Hannesson.

FISKEFLOKER

Den andre blokken av programmet tar for seg fiskerireguleringer, produktivitetsutvikling og regulering av ulike fiskefartøyer.

– De største aktørene med store trålere har fangstkvoter og konsekvenser. Mindre fartøy har lenge vært underlagt mindre strenge reguleringer. I det siste har vi sett en betydelig økning i fartøyer i den gruppen. Dermed har det blitt stadig flere som sloss om en begrenset fangstmengde. Dette har ikke blitt tatt velvillig opp av de store aktørene, som er underlagt strengere regimer, for fangstkvotene har ikke økt, sier Hannesson. Hans forskere bidrar med økonomiske analyser rundt disse problemstillingene.

KLIMAVIRKNINGER

Hvilke planer har forskningssjefen framover?
– Vi har et håp om å få til et forskningsprosjekt om klimavirkningenes konsekvens for tilgjengelighet og vandring av fiskebestander i

FORSKNINGSSJEF
Røgnvaldur Hannesson

norsk økonomisk sone. Her er det mange interessante problemstillinger vi kunne tatt tak i. Ellers har vi flere programmer på gang, blant annet et om markedet for norsk laks, sier Hannesson.

HVITFISK

Fiskeriforskerne har også gjennomført et utredningsarbeid om lønnsomheten i hvitfiskindustrien som var ferdig i april. Den seinere tida har det vært stor debatt i media, og i nord får fiskeriministeren passet påskrevet fordi staten ikke har villet garantere for likviditeten til bransjen. – Det som er interessant er i hvor stor grad sviktende lønnsomhet skyldes overkapasitet i foredlingsindustrien. Når fangstkvotene over tid er skåret ned, og samtidig varierer over tid, sier det seg selv at man ikke alltid kan utnytte kapasiteten sin, sier Hannesson. Han har ingen tro på statlige garantier. – Industrien må kunne ta høyde for dårlige år. Har vi en industri som bare kan gå rundt i gode år, så går det ikke. Men det er jo ikke noen overraskelse at det går dårlig, det har det gjort lenge. Dette er en typisk lavtlønnsindustri, og Norge er ikke det stedet på kloden hvor den type industri har det enklest,

Forts. side 34

Lønn som fortjent

Får de afrikanske landene sin rettmessige verdi av de lokale fiskeressursene?

Tre casestudier fra Sør-Afrika og Mosambik danner data-grunnlaget når forsker Stein Ivar Steinshamm skal prøve å svare på dette spørsmålet. Oppdraget kom fra det sør-afrikanske ministeriet for turisme og miljø via Havforskningsinstituttet i Norge til SNF.

FORSVINNER UTENLANDS

Steinshamm har sett på reke- og hakefiske, som begge har det til felles at de er begrensede ressurser. Han har sett på den såkalte ressursrenten som er knyttet til fiskeriene – et begrep som refererer til fortjeneste utover alternativkostnaden til fiskeindustrien – og sett på hvordan denne fordeler seg mellom de lokale fiskerne, myndighetene og utenlandske aktører.

– For oss var det viktig å bruke folk med kjennskap til de lokale forholdene, sier Steinshamm. Med seg på prosjektet har han derfor hatt en namibier som har jobbet lokalt og en kollega i Tromsø.

– Vår hypotese var at en del av verdien i fiskeriressursene blir eksportert til EU og andre land via utenlandsk eierskap, og at noe også blir borte gjennom internprising i vertikalt integrerte selskaper, forteller Steinshamm. Nå er dataene klare. De viser at industrien lokalt får den største delen av ressursrenta, men noe av verdien forsvinner til andre.

TOLLMURER

Det er flere aktører som tar sin del av kaka. Hakefiskeriene i Sør-Afrika som eksporterer fisken til EU, blir møtt med tollmurer. Dermed reduseres profitten som ellers kunne gått til eksportøren. Faktisk viser tallene at EU-landene tjener mer i tollinntekter enn regjeringen i Sør-Afrika tar inn fra fisket som helhet. Videre fant forskerne ut at det var en betydelig forskjell mellom den oppgitte verdien av eksport oppgitt i Namibia og verdien av den samme eksporten når den kom til europeiske havner.

– Dette antyder at det foregår en prisoverføring av betydelig omfang, og at verdier blir eksportert, sier Steinshamm.

FRA EGEN KANO

Spørsmålet om hvor verdien havner er av stor betydning. Det er langt fra sikkert at et land klarer å realisere rikdommen knyttet til en stor naturressurs som fisk. Særlig kan dette være vanskelig når det er få store oppkjøpere som opererer overfor mange små leverandører, slik det ofte er tilfelle i de afrikanske fiskeriene. Situasjonen langt fra slik vi kjenner den fra norskekysten i dag, men minner mer om forholdene for 100 år siden.

FORSKER
Stein Ivar Steinshamm

– I ekstreme tilfeller snakker vi om folk som opererer ut fra sin egen kano, sier Steinshamm. Derfor er det viktig å utforme politikk som sørger for at produksjonsprosessene optimaliserer verdien for samfunnene det gjelder. I Namibia har myndighetene

tatt grep for å fordele noen av verdiene til ulike utviklingsprosjekter.

– Vi ser også at myndighetene stiller som krav at 60% av hakekvotene må behandles på land lokalt, sier Steinshamm. Dette begrunnes først og fremst utfra hensynet til lokale arbeidsplasser.

– Likevel er det usikkert om dette er god politikk, sier Steinshamm.

– Det koster mye i tapte inntekter, og en annen politikk kunne sikret en bedre samfunnsøkonomisk utnyttelse.

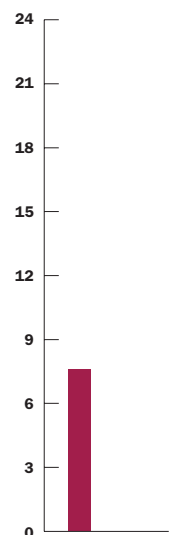
Steinshamm har også funnet at noe av ressursrenta forsvinner på grunn av overkapasitet i fangst- og foredlingsleddet.

USIKRE DATA

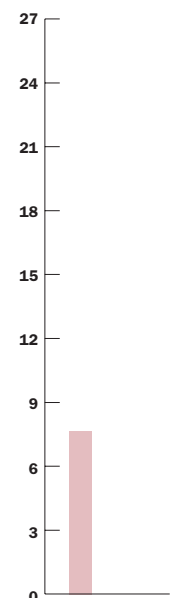
Selv om det har kommet interessante indikasjoner fra prosjektet, mener Steinshamm at datagrunnlaget er for begrenset til å kunne trekke bastante konklusjoner.

Forts. side 34

OMSETNING
2002
7,7 mill. kr.

ÅRSVERK
2002
7,7

FORSKNINGSSJEF:

Professor
Paul N. Gooderham,
dr.polit.

FORSKNINGS-
KOORDINATOR:

Forsker
Erik Døving
dr.oecon

PROSJEKT-
KOORDINATOR/
SENTERSEKRETÆR:

Martha Smørås

FORSKERE:

Svenn-Åge Dahl
cand.polit

Leif-Egil Hem
dr.oecon.

Olav Kvitastein
cand.polit.

Torstein Nesheim
dr.oecon

Aksel Rokkan
dr.oecon.

Inger Stensaker
dr.polit.

Anita Tobiassen
cand.merc

DISTINGUISHED
RESEARCH
FELLOWS:

Professor
Arne Kalleberg

Professor
Pablo Spiller

SENTRALE
ASSOSIERTE
MEDARBEIDERE:

Professor
Tom Colbjørnsen
dr. philos.

Professor
Kjell Grønhaug
lic.

Professor
Sven A. Haugland
dr.oecon.

Professor
Joyce Falkenberg
Ph.D.

Førsteamanuensis
Ingeborg A. Kleppe
dr.oecon.

Professor
Leif B. Methlie

Førsteamanuensis
Christine B. Meyer
dr.oecon.

Professor
Odd Nordhaug
dr. philos.

Professor
Arne Nygaard
dr.oecon.

Professor
Per E. Pedersen
dr. oecon.

Professor
Sigurd V. Troye
Ph.D.

Førsteamanuensis
Svein Ulset
dr.oecon.

Ledende med ledelseskunnskap

SOL-senteret, Senter for strategi og ledelse, er i ferd med å bli en internasjonal størrelse innen arbeidslivsforskning.

I kampen om forskningsprosjekter vinner den lille kjempen på SNF stadig ny prestisje.

Det blåser på toppene, i disse dager mer enn noensinne. Lederne må skape resultater i bedriftene, ellers ryker bonusordninger og videre engasjement. Hvordan kan man være sikker på at en organisasjon ledes til suksess? – AFF har tidligere forsket på hva som skaper gode ledere, individuelt. I en EU-finansiert studie ser jeg på sammenhengen mellom lederutvikling og bedriftens prestasjoner. Konklusjonen er klar: Hvis lederne får utvikle seg, bedres bedriftens resultat, sier professor Paul Gooderham, forskningssjef ved Senter for strategi og ledelse på SNF.

MULTINASJONAL LEDELSE

Av 30 internasjonale forskningsprosjekter som søkte om midler, ble 17 innvilget. Hele tre av de utvalgte prosjektene tilhører SNF, og to av disse SOL-senteret. – Den nyheten var svært gledelig, og er en bekreftelse på at arbeidet vi gjør preges av kvalitet. Ingen andre institusjoner i Norge fikk tre prosjekter, sier Gooderham. Selv skal forskningssjefen jobbe med et prosjekt sammen med professor Odd Nordhaug. – Vi skal se på hvordan multinasjonale selskaper drives i Norge. Det er sjelden vi får muligheten til å se på hva slags ledelse disse utøver, sier Gooderham.

KVALITETSSTEMPEL

Gooderham er fornøyd med publiseringfrekvensen i SNF- og SOL-

miljøet, særlig sett i forhold til andre forskningsstiftelser. Han mener de dyktige folkene i miljøet også får bedre arbeidsbetingelser på grunn av kvalitetsstempelet. – Når vi ringer noen i næringslivet, er de oftest svært åpne og samarbeidsvillige. Jeg velger å tro dette skyldes ryktet vårt, sier forskningssjefen.

– Flere av våre medarbeidere har fått papers antatt på årets mest prestisjefylte konferanse innenfor ledelse, strategi og organisasjon, nemlig Academy of Management Conference. I august går årets konferanse av stabelen i Seattle. – Særlig glad er det at to av dem som skal delta er blant de yngre; Karen Modesta Olsen og Inger Stensaker, sier Gooderham.

IMPULSSYMBIOSE

Paul Gooderham mener SOL-miljøet også drar nytte av den brede kontaktflaten med næringslivet. På den måten får den akademiske kretsen andre impulser, og forskerne på sin side tilfører nye perspektiver til samarbeidspartnerne. – Leif Methlie har et godt samarbeid med Ericsson, Svein Ulset har nær dialog med Telenor og selv har jeg hatt mye kontakter med ulike små og mellomstore bedrifter. Å snakke med bedrifter er svært nyt-

FORSKNINGSSJEF
Paul N. Gooderham

tig, sier Gooderham.

BRED KONTAKT

NHH-miljøet er generelt en god basis for SOL-senteret, men ikke all forskningen drar nytte av nettverket. Gooderham forteller at SOL-forskerne er i kontakt med langt flere enn bare tidlige-

re NHH-studenter når ledelsesforskning står på dagsorden.

– Likevel er det greit å komme i dialog med dem. Merkenavnet NHH er med oss, og det virker.

Fast følge

Fast ansettelse er ikke lenger drømmen for alle. Stadig flere bedrifter og arbeidstakere inngår løse forbindelser.

Eksternalisering av arbeid og fleksible bemanningsløsninger, er tittelen på det første av de to prosjektene som begge tar for seg nye måter for bedrifter å organisere seg på. – Den normale tilknytningsformen mellom en bedrift og en arbeidstaker er et fast ansettelsesforhold, sier prosjektleder Torstein Nesheim.

– Men vi ser også at bedrifter velger løsninger som innebærer bruk av midlertidig arbeidskraft, innleid arbeidskraft, oppdragstakere og tjenesteleverandører. Vi ønsker å studere dette både fra arbeidstakers og bedriftenes synspunkt, sier Nesheim. Han skal studere både omfang og hyppighet, i tillegg til variasjon over tid og ulike forklaringer som ligger til grunn for alternativene.

IKT

– Vi legger spesiell vekt på IKT-sektoren, der forventer vi at det er større utbredelse av slike atypiske arbeidsformer, sier Nesheim. – Dette er i stor grad en ny sektor med nye yrker og bransjer. Vi ser at sektoren preges av liten grad av fagorganisering og relativt stor frihet for bedriftene. På grunn av teknologien er sektoren frikopledd fra vanlige rammer for arbeidets tidsmessige og romlige organisering, og utsatt for hyppige og uforutsigbare endringer, sier Nesheim. Prosjektlederen peker på at noe nok kan forklares ut fra

konjunkturrelle svingninger, i oppgangstider er man mindre bekymret for morgendagen.

– Skal vi tro avisoppslagene i det siste er det nok flere som har meldt seg inn i fagforeninger nå, vi ser tendenser til en normalisering av arbeidstakerforholdet.

INNLEID ARBEIDSKRAFT

Bruken av innleid arbeidskraft er i følge Nesheim sterkt sektoravhengig. Oljesektoren var tidlig ute, særlig innenfor områdene administrativ støtte. Også under bankenes nedbemanning på 90-tallet så man stor bruk av innleid arbeidskraft. Bedriftenes fordel ligger i en mer fleksibel planlegging av arbeidsstokken, mulighet for å kunne kalle inn prosjektspesifikk kjernekompetanse og hele tiden trekke på det beste av tilgjengelige hoder. Og selv om arbeidstakerne gir opp den stabile relasjonen til arbeidsplassen sin, er det ikke uten fordeler for den enkelte også.

– Dersom du har markedsrett, eller nyter godt av gode tider, vil du kunne tjene mer, på grunn av høy timepris eller stor arbeidsmengde, sier Nesheim. Andre fordeler er mulighet til nettverksbygging og kompetanseutvikling.

– Negative sider er usikkerhet og risiko. Nesheim utfordrer rådende teori om kjernekompetanse.

FORSKER
Torstein Nesheim

Tradisjonelt har man ment at denne bør organiseres internt.

– Vi mener at også når det gjelder strategisk kjerne, kan det under visse betingelser være fornuftig å trekke inn kompetanse utenfra, sier Nesheim.

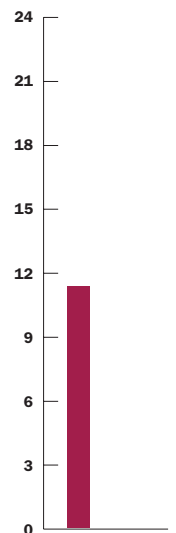
– Eksterne kan tilføre ny kunnskap og ressurser som kan kombineres med bedriftens egne.

FLEKSIBILITET OG ARBEIDSMILJØ

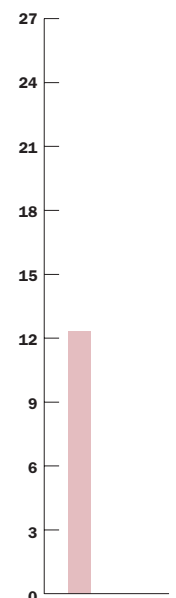
Forskerne på SNF skal også gjennomføre et annet prosjekt om nye arbeidsformer. Prosjektet «Fleksibilitet, arbeidsmiljø og deltagelse» er finansiert gjennom arbeidslivsforskningsprogrammet til Norges forskningsråd. Her studeres det faktum at mye av produksjonen er organisert gjennom prosjekter og team. Gjennom matriseorganisasjoner hvor det direkte ansvaret til linjelederne utviskes gjennom ansvarsdeling med prosjektleder skapes en ny type organisering. – Hypotesen er at begge disse formene kan føre til uklare ansvarsforhold når det gjelder arbeidsmiljø. Er du utleid IT-spesialist i Manpower, hvem er da ansvarlig for arbeidsmiljøet ditt, spør Nesheim.

Forts. side 34

OMSETNING
2002
11,4 mill. kr.

ÅRSVERK
2002
12,2

Allsidige forskere

De forsker på alt fra helse til olje. SNFs minste senter har stort nedslagsfelt.

FORSKNINGSSJEF:

Førsteamanuensis
Frode Sættem
dr.oecon.

FASTE FORSKERE:

Linda Rud
siv.øk. HAE

Arne-Christian Lund
(fra 1.04.03)

SENTRALE ASSOSIERTE MEDARBEIDERE:

Førsteamanuensis
Mette Bjørndal
dr.oecon.

Professor
Trond Bjørnenak
dr.oecon.

Professor
Aasmund Eilifsen
dr.oecon.

Professor
Steinar Ekern
Ph.D.

Førsteamanuensis
Kenneth Fjell
Ph.D.

Professor
Øystein Gjerde
dr.oecon.

Professor
Frøystein Gjesdal
Ph.D.

Professor
Terje Hansen
Ph.D.

Professor
Thore Johnsen
Ph.D.

Professor
Kurt Jörnsten
tekn. dr.

Førsteamanuensis
Kjell Henry Knivsfå
dr.oecon.

Professor
Trond Olsen
Ph. D.

Professor
Petter Osmundsen
dr.oecon.

Professor
Inger Johanne Pettersen
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Jan Ivar Stemsrudhagen
dr.oecon.

Førsteamanuensis
Bjørn Svendsen
siv.øk HAE

På prosjektsiden er det særlig fire hovedområder som har hatt aktivitet i vårt miljø, kan forskningssjef Frode Sættem fortelle.

– Vi har et program finansiert av forskningsrådet med navnet *Petropol*. Her ser vi på gassmarkeder og menneskelig kapital. Vi har her hatt en betydelig aktivitet, og en rekke personer både her på senteret og ellers i miljøet har vært involvert. Det har blitt tatt godt i mot av forskningsrådet. Vi ser blant annet på verdsettingen av petroleumsselskap, og trekker i denne sammenhengen på kompetanse fra næringslivet. Flere i Statoil har vært med på å gjennomføre dette arbeidet, sier Sættem.

HELSEØKONOMI

– Innen helseøkonomi har vi gjennomført flere mindre prosjekter, sier Sættem. Som fagfelt er helseøkonomi relativt nytt, men i vår kostnadsstyrte hverdag møter også helsesektoren strengere krav til kalkyler og beregninger. Her bidrar SNF.

– Vi har bygget opp stor aktivitet, det siste året har helseøkonomisk forskning vært et stort område, og vi er kommet et godt stykke videre, forteller Sættem. Forskningsrådet har et stort helseøkonomisk program gående, og SNF håper å kunne bli med videre her. –Vårt bidrag er naturligvis innen den bedriftsøkonomiske innfallsvinkelen, sier forskningssjefen.

– Vi har også deltatt i et program som heter *Samstemt*, sammen med flere andre institusjoner. Dette programmet har tatt for seg organiseringen av energimarkeder, og sett på hvordan disse delvis kan reguleres. Videre har vi bedrevet mye teleøkonomisk forskning innenfor rammeavtalen med Telenor, hvor vi bygger opp bedriftsøkonomisk aktivitet.

FORVALTNING

Finansforvaltning vil være et viktig kompetanseområde for Norge i tiden som kommer, mener forskningssjef Sættem, og mange med han. Statens Petroleumsfond nærmer seg 700 milliarder kroner, og det er betydelige utfordringer knyttet til forvaltningen av oljeformuen.

– Vi forsøker å bygge opp prosjektaktivitet knyttet til finansforvaltning, og er i dialog med Finansdepartementet angående prosjekter relatert til forvaltning av kapital og hvordan man kan evaluere forvalternes resultater, sier Sættem.

– Dette er et veldig spennende vekstområde, og i markedet er det en voldsom ekspansjon. For oss er det viktig å forstå særnorske hensyn, både realøkonomiske og de knyttet til mandatet. Hvordan skal

FORSKNINGSSJEF
Frode Sættem

Finansdepartementet legge opp den praktiske forvaltningen, og ikke minst: Hvilke mål skal vi sette oss?

REKRUTTERING

Selv om forskningen spenner over et vidt spekter, er Senter for finansiell økonomi lillebror i SNF-

sammenheng. Bare to personer er fast ansatt.

– Det er en utfordring for oss å øke rekrutteringen av forskere og assistenter, men det er nå slik at attraktive mennesker har mange muligheter, både innen universitets- og høyskolemiljøet og i næringslivet. Derfor sliter vi med å rekruttere folk inn på forskernivå, sier Sættem. For selv om finans er et av de aller mest populære fordypingsområdene på Norges Handelshøyskole, tar det noen år før siviløkonomer er kvalifisert på forskernivå. Og før den tid forsvinner mange til næringslivet. Men Sættem ser ikke svart på situasjonen.

– Vi er et lite senter, men vi tenker langsiktig, og er programorienterte. Vi har mange assosierte medarbeidere, både ved NHH, i Kristiansand, Stavanger og Bodø, som er med i SNF-nettverket. Det kan være krevende å jobbe i et oppdragsfinansiert miljø, men vi kan på vår side lokke med mange spennende prosjekter, lover forskningssjefen.

Anslår MS-kostnader

Hvordan kan vi anslå kostnadene for Norge ved multippel sklerose (MS)?

Dersom vi gjør et forsiktig anslag som kun inneholder dokumenterbare kostnader som måles objektivt, altså den tradisjonelle måten å regne kostnader på, koster MS det norske samfunnet i overkant av 1,5 milliarder kroner i året, sier prosjektleder Bjørn Svendsen.

– Jeg mener det virkelige tallet er mer enn dobbelt så høyt. Det ligger mest sannsynlig i overkant av 3,5 milliarder.

VANSKELIGE ANSLAG

Det er upløyd mark forskeren gir seg inn på når Svendsen vil anslå kostnadene knyttet til MS. For mens legekonsultasjoner og resepter kan tallfestes, hvordan kan du måle psykologiske kostnader som redusert livskvalitet i kroner og øre? Hvordan måler du all ressursbruk og tapt verdiskapning på grunn av MS, og hvordan verdigraderer du dette?

– Jeg utnytter data fra bl.a. Statistisk sentralbyrå, Sosial- og helsedepartementet, Rikstrygdeverket, Felleskatalogen og interesse- og bransjeorganisasjoner. Jeg har også brukt spørreskjema overfor MS-pasienter som del av datainnsamlingen. Utfordringen har vært å sette dette sammen og tolke det på en fornuftig måte, forteller Svendsen.

– Ideelt skulle all ressursbruk og all tapt verdiskapning forårsaket av sykdommen vært registrert og verdsatt omtrent på samme måte

som forbruk av deler og materiell og mekanikernes tidsbruk registreres og prises når bilen er på verksted.

INGEN HJELP FRA UTLANDET

I land der analyser av kostnader i tilknytning til sykdommer og lidelser har vært vanligere enn i Norge, har det utviklet seg tommelfingerregler for hva som er akseptable metoder for innhenting av data om ulike kostnader og behandling av disse.

–Norge har ikke lignende rettesnorer, og det kan virke fristende å importere andres framgangsmåte, men det vil neppe være hensiktsmessig, forteller Svendsen.

– Behandlingsopplegg, datatilgang og tradisjoner for økonomiske vurderinger varierer mellom land, forteller han. Eksempelvis beregnes den årlige samfunnsøkonomiske kostnaden pr MS-pasient i henholdsvis Sverige, England og Tyskland til henholdsvis 45.000, 28.000 og 33.000 euro.

– Ulikheten i kostnaden skyldes at behandlingsopplegget for MS-pasienter er forskjellig, men også ulikheter i datatilgang og vurderinger.

KVALITETSJUSTERTE LEVEÅR

–Jeg har derfor måttet begynne fra grunnen av, forteller Svendsen. For hvert enkelt kostnadselement

FØRSTEAMANUENSIS
Bjørn Svendsen

har han først presisert hvordan beregningen ideelt burde vært gjort, og så justert for hva som faktisk er mulig.

Et viktig begrep når det gjelder å måle livskvalitet er såkalte kvalitetsjusterte leveår.

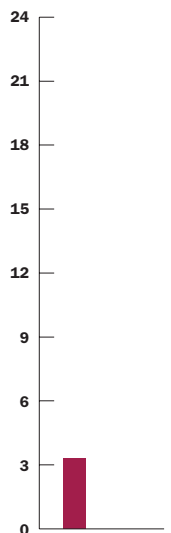
Disse kan anslås på flere måter, f. eks.

ved at man spør pasienter hvor mange år av livet de er villig til å gi fra seg for å slippe den lidelsen de har.

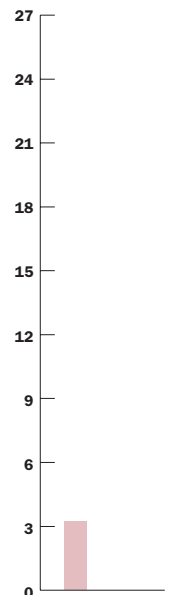
– For eksempel kan en pasient med migrene si at dersom jeg slipper denne forferdelige plagen, vil jeg gi opp 15 av de 30 årene jeg har igjen å leve. Det indikerer at et leveår med lidelsen kun har halv verdi av et leveår uten lidelsen og dersom pasienten kunne vært kurert, ville det gitt en gevinst på 15 «kvalitetsjusterte leveår». Tilsvarende kan en spørre om hvor mye av livet ditt du er villig til å ofre for å slippe forkjølelse, eller for så vidt en hvilken som helst lidelse, og man kan få et sammenliknbart mål for resultatene av ulike behandlinger, helsepolitiske tiltak etc.

Det er fremdeles store praktiske og metodiske problemer som må løses før dette resultatmålet eventuelt vil kunne benyttes konsekvent, og mest sannsynlig vil andre slike resultat-

OMSETNING
2002
3,3 mill. kr.

ÅRSVERK
2002
3,3

Forts. side 34

Administrasjon og fellestjenester i en prosjektbasert nettverksorganisasjon

ADMINISTRERENDE DIREKTØR:

Per Heum
siv.øk.

ADMINISTRASJONS- SJEF:

Monica Follesø Børmo
siv.øk. (perm.)

ADMINISTRASJONS- SEKRETÆR:

Anne Kristin Wilhelmsen

SEKSJONSLEDER IT:

Eilif Nævdal

IT-KONSULENT:

Tom Kvitnes

PERSONALKONSULENT:

Anne Guri Berge Antvedt

ØKONOMI- KONSULENTER:

Brit Rasmussen
Vigdís Øvrebo

POSTBETJENT:

Espen Stensvoll

PUBLIKASJONS- MEDARBEIDER:

Eli Karin Løtvedt

RESEPSJONS- MEDARBEIDER:

Mette Bjelland

SNF er for tiden hovedarbeidsgiver for nærmere 80 personer. Administrasjonen og fellestjenestene i SNF skal imidlertid ikke bare betjene disse, men alle som jobber i forhold til SNF. Med SNFs oppgaver i NHH-miljøet, og koplingen mot UiB, betyr det at de skal betjene hele nettverksorganisasjonen, som også involverer mange personer med hovedstilling andre steder. I alt engasjerer forskningsevirsomheten i SNF innpå 300 personer hvert år, som i større eller mindre grad bidrar på prosjekter som utføres i SNF for et meget stort antall oppdragsgivere.

Denne strukturen gir mange krevende utfordringer for SNFs administrasjon og fellestjenester. Disse støttefunksjonene har SNF klart å løse med en liten, effektiv stab. Forutsetningen for dette er engasjement, innsatsvilje og betydelig fleksibilitet hos hele personalet. Den positive innstillingen som legges for dagen, gjør det mulig å kompensere fravær, enten det skyldes kortvarig sykdom eller tidsavgrensede permisjoner, med frivillig ekstra-innsats.

Det har bidratt til å holde kostnadene til administrasjon og fellestjenester nede, noe vi har vært meget opptatt av i SNF. Samtidig har vi krav om at ytelsene som tilbys skal holde et høyt nivå. I tiden fremover vil fokus være på innføring av et nytt økonomi- og

personalsystem, med forenkling av arbeidsprosesser, hvor dupliserende oppgaver kan elimineres. Vi forventer at det er på plass senest i løpet av 2004.

For tiden er det ekstra fokus på hvordan SNF presenterer seg og sin kompetanse på Internett. Tradisjonelt har forskningssentrene vært enhetene som omtales. Forskningssentrene er imidlertid i praksis en parallell organisering til disiplinindelungen i SNFs basismiljø. Følgelig har SNF underkommunisert omfanget av sin virksomhet på mer spesifikke tema, som flere forskningssentre er engasjert i. Dette rettes nå opp ved å komplettere senterpresentasjonen på nettet med forskningstematiske presentasjoner som går på tvers av senterinndelingen.

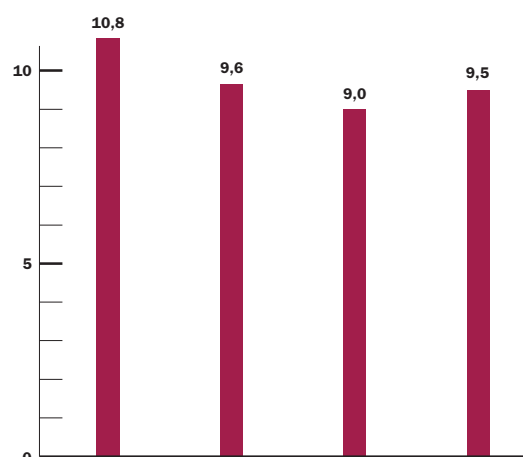

ADMINISTRASJONSSJEF
Monica Follesø Børmo

Fortsatt gjøres alle rapporter og arbeidsnotater i SNFs publikasjonsserie tilgjengelig over SNFs hjemmesider. De kan lastes ned gratis. Disse sidene er meget godt besøkt, hvilket tyder på at tiltaket er verdsatt fra omverdenen.

Inneværende år foregår det en ombygging og oppgradering i SNFs lokaler i Merinobygget. Det hele skal være ferdig sommeren 2003. SNF skal da få tidsriktige og gode lokaliteter, som i større grad samler forskerne fysisk. Det reduserer arealet organisasjonen leier, og gir forhåpentligvis mer trivelige og miljøskapende arbeidsforhold, til beste for forskningen og arbeidsmiljøet.

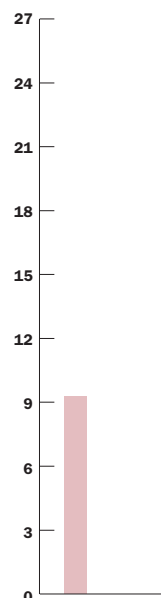
ÅRSVERK I ADMINISTRASJON OG FELLESTJENESTER

ÅRSVERK

2002

9,5

Årsberetning og årsregnskap 2002

SAMFUNNS- OG NÆRINGSLIVSFORSKNING AS
Et selskap i NHH-miljøet

Styrets beretning for 2002

FØRSTE FULLE DRIFTSÅR FOR SAMFUNNS- OG NÆRINGSLIVSFORSKNING AS

Forskningsstiftelsen SNF opprettet Samfunns- og næringslivsforskning AS som et heleid datterselskap med 100.000 kroner i aksjekapital i 2001. Med virkning fra 01.01.02 ble forskningsvirksomheten i forskningsstiftelsen SNF overdratt SNF AS mot at Stiftelsen SNF fikk aksjer i SNF AS til en samlet verdi av 4,0 millioner kroner. Samtidig kom Norges Handelshøyskole (NHH) og Universitetet i Bergen (UiB) inn på eiersiden ved at de tegnet aksjer for henholdsvis 800.000 kroner og 200.000 kroner. I en aksjeeieravtale mellom de tre eierne reguleres forholdet mellom dem slik at NHH i strategisk sammenheng er å anse som hovedeier i SNF AS, mens UiB er deleier. Dermed er det lagt institusjonelt til rette for at oppdragsforskningen i selskapet kan drives som en integrert del av NHHs og UiBs randsone.

Det sittende styret ble valgt på generalforsamling i SNF AS mars 2002.

I og med at 2002 var det første fulle driftsår for SNF AS, og det første hvor forskningsvirksomheten regnskapsføres i selskapet, er regnskapet for 2001 lite relevant for å vurdere utviklingen i selskapets virksomhet. Styrets beretning knytter derfor kommentarer til utviklingen for forskningsvirksomhetens vedkommende, slik den i 2001 og tidligere ble registrert i forskningsstiftelsen SNF.

FORSKNINGSPROSJEKTER

Forskningsvirksomheten i SNF AS var i 2002, som tidligere år, organisert i om lag 200 prosjekter med nærmere 100 ulike oppdragsgivere. Det var imidlertid en ganske betydelig volumnedgang på inntektssiden, noe som kommer klart til uttrykk i antall arbeidete forskerårsverk. I 2002 ble det utført 55,8 forskerårsverk mot 65,4 året før. Reduksjonen har sammenheng med en trend som har gått over flere år, som reflekterer begrensninger i tilgangen på godt kvalifiserte forskere i Bergen, at forskere med høye faglige kvalifikasjoner i økende grad selv utfører prosjektarbeidet, og at assistenter i mindre grad trekkes inn for å gjennomføre prosjektene.

FINANSIERING AV FORSKNINGEN

Det var omtrent det samme mønster i finansieringen av forskningen som tidligere. Det alt vesentlige av forskningsvirksomheten er oppdragsfinansiert. Grunnbevilgningen fra Norges forskningsråd finansierer 6-7 % av forskningen i SNF, og basisfinansieringen utgjør 10 % når vi inkluderer støtte til strategiske program.

STYRETS LEDER
Arne Skauge

Kildene for SNFs prosjektfinansiering er stort sett de samme som året før, men med en mindre økning når det gjelder internasjonal finansiering. Fordelingen på ulike finansieringskilder målt som andel av prosjektfinansieringen var i 2002 med 2001-tall i parentes: 44 % (46 %) fra Norges forskningsråd, 33 % (36 %) fra næringslivet, 15 % (15 %) fra offentlig forvaltning og 8 % (3 %) fra utlandet.

FAGLIGE AKTIVITETER OG FORMIDLING

Resultatene av arbeidet på forskningsprosjektene blir rapportert på ulikt vis. I SNFs publikasjonsserie, som også er tilgjengelig på Internett, utkom 146 publikasjoner (130).

Det var et rekordhøyt nivå på antall artikler i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter som helt eller delvis baserer seg på oppdragsforskningen i SNF, i alt 60 (44), hvorav over halvparten har minst en forsker med hovedstilling ved SNF som (med)forfatter. I tillegg ble det produsert 31 (41) kapitler i fagbøker og artikler i norske vitenskapelige tidsskrift. Antall deltakelser med presentasjon av forskningen i SNF på internasjonale fagkonferanser og workshops holdt seg på rundt 100. Dessuten skjer det betydelig brukerrettet formidling gjennom forberedte innlegg for oppdrags-

givere og på brukerkonferanser, og gjennom kronikker, avisinnlegg og intervjuer.

I 2002 var SNF (med)arrangør på 10 (10) faglige konferanser av minst en heldags varighet, hvorav alle hadde internasjonal deltakelse.

Det var en anerkjennelse av den faglige kvaliteten på forskningen og fagmiljøene i SNF at begge forslagene på Senter for fremragende forskning ble valgt ut til å være med i sluttrunden. Den endelige avgjørelsen falt i juni 2002. Det var skuffende at ingen av SNFs forslag nådde helt opp. Styret legger vekt på at SNF følger opp idéer og ambisjoner som disse forslagene trakk opp, og at tilsvarende tenkning legges til grunn for større forskningssatsinger på andre områder.

Styret mener at de faglige resultatene som SNF kan vise til i 2002, dokumenterer at forskningen i SNF er solid ut fra faglige vurderinger. De viser også at oppdragsforskningen bidrar positivt til utviklingen i fagmiljøene som SNF baserer forskningen sin på, slik at de fortsatt skal kunne holde et høyt nivå.

KOMPETANSEBASEN

SNFs kompetansebase består av forskere med hovedstilling i SNF og vitenskapelig rådgivere og assosierte medarbeidere med hovedstilling ved NHH, UiB og andre universiteter og høyskoler i Norge og utlandet. Dessuten engasjeres forsknings- og prosjektassistenter på tidsbegrensete kontrakter. Ved utgangen av året var 74 personer ansatt med hovedstilling i SNF, mot 77 året før. 42 % av de ansatte er kvinner. I forskerstaben, som omfatter både fast ansatte forskere og assistenter i ulike stillingsbrøker og engasjement, er kvinneandelen 32 %.

Antall fast ansatte forskere gikk ned i 2002, fra 39 til 36. Av disse var 9 i permisjon, hvorav 4 er i stipendiatstillinger for å ta dr.grad og 3 innehar post.doc.-stillinger ved annen institusjon. Antall ansatte i egen forskerstab er redusert de senere årene, fra det nådde en topp i 1998 med 49 forskere. Det skyldes at avgivelsen av høyt kvalifiserte forskere, hovedsakelig til NHH, UiB og høyskolesektoren, i flere år har vært større enn tilstrømmingen av nye forskere.

Antall vitenskapelige rådgivere og assosierte medarbeidere er 113 (105). Til sammen utførte disse 13 forskerårsverk i 2002. De fleste har hovedstilling ved NHH eller UiB. 6 (8) har hovedstilling ved et utenlandsk universitet, og er engasjert på deltid som Distinguished Research Fellow.

Vel halvparten av SNFs fast ansatte forskere har avlagt dr.grad, og langt flere er tilkjent kompetanse på dette nivået etter ekstern bedømming. 2 personer, som har hatt tilknytning til SNF gjennom avhandlingsarbeidet, disputerte for dr.graden i 2002. Sammen med

tilgangen til fagkompetanse ved NHH og UiB, betyr det at den formelle kompetansen som SNF kan mobilisere, er meget høy. SNF sliter imidlertid med å rekruttere nye godt, kvalifiserte forskere. I den sammenheng er det bekymringsfullt at nedgangen i antall forsknings- og prosjektassistenter fortsatte i 2002, fordi det blant disse er mange som rekrutteres til en forskerkarriere. Søkningen til forskerqualifiserende utdanning er imidlertid økende, noe som ventelig vil styrke rekrutteringsgrunnlaget for SNF om noen år.

2 av SNFs fast ansatte forskere hadde minst 2 mnd. forskningsopphold i utlandet, og 2 utenlandske gjesteforskere hadde minst 2 mnd. forskningsopphold i NHH-miljøet gjennom SNF.

Antall ansatte i administrasjon og støttfunksjoner var 15 (16).

Selv om det var en økning i langtids sykefravær fra året før, var sykefraværet fortsatt forholdsvis lavt.

Det utgjorde 3,9 % av samlet arbeidskapasitet.

Det økte langtidsfraværet synes ikke å være forårsaket av arbeidsmiljøet, som virker å være godt.

Virksomheten forurenser heller ikke det ytre miljø.

ØKONOMISK RESULTAT

Styret mener at SNF bør ha et driftsresultat på 5 % av omsetningen. Nedgangen i antall forskerårsverk reflekteres i lavere prosjektinntekter sammenliknet med hva de var i forskningsstiftelsen SNF i 2001. Driftsresultatet var positivt på 1,372 millioner kroner, hvilket betyr at virksomheten klarte en resultatgrad på 2 %. Om lag 0,5 millioner kroner av driftsresultatet er av ekstraordinær karakter. Etter finansposter, hvilket omfatter netto rentekostnader på gjeld og valutatap som følge av en sterk norsk krone, har selskapet et overskudd på 1,029 millioner kroner.

Styret foreslår at det deles ut et utbytte på 600.000 kroner som eierne kan disponere for sine ideelle formål. Udisponert overskudd på 429.000 kroner tillegges egenkapitalen i SNF AS. Styret mener dette gir et godt grunnlag for fortsatt forsvarlig drift.

UTSIKTENE FREMOVER

SNF har en kompetent stab som er godt motivert for å løse spennende forskningsoppgaver i tiden fremover. Prosjektinngangen for 2003 er god, og utsiktene for 2003 synes bra. I et lengre perspektiv mener styret det er strategisk viktig å styrke basen for rekruttering av gode studenter til en forskerkarriere, og at SNF i langt større grad enn i dag opparbeider forskningsfinansiering i utlandet. Derfor bør det legges vekt på at ikke bare enkeltforskere, men også hele faggrupper og SNF som institusjon, integreres i ledende forskningsnettverk internasjonalt. En slik utvikling krever at SNF øker volumet på sine samlede forskningsprosjekter.

Fortsetter trenden fra de senere årene, vil det etter hvert bli vanskelig å forsvare en god infrastruktur for oppdragsfinansiert forskning. Samtidig gir fortsatt redusert aktivitetsnivå liten nyrekruttering, som over tid også vil svekke SNF som forskningsinstitusjon, fordi det hemmer fornyelsen i fagmiljøene som SNF bygger forskningen sin på.

Styret takker alle medarbeidere i forskning og administrasjon for godt arbeid i 2002. Det er særlig grunn til å fremheve de faglige resultatene, og at det ble vist kostnadsdisiplin som gjorde at virksomheten leverte et overskudd selv med betydelig reduksjon på inntektssiden.

Bergen, 20. mars 2003

ARNE SKAUGE

styrets leder

JAN ERIK ASKILDSSEN

METTE BJØRNDAL

STIG-ERIK JAKOBSEN

EGIL KJERSTAD

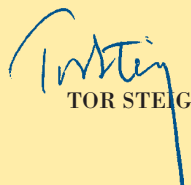
LARS MATHIESEN

ODD NORDHAUG

JOHAN FR. ODFJELL

TOR STEIG

MARIT P. VAAGEN

PER HEUM

adm. direktør

MERK: 2002 er det første driftsåret for SNF AS. Årsregnskapet har derfor ingen sammenlignbare tall for tidligere år. Sammenligninger med tidligere år (Stiftelsen SNF) er gjort i hovedartikkelen, skrevet av adm. dir. Per Heum.

Balanse per:

(alle tall i NOK 1.000)

ØIENDELER	Note	31.12.2002
ANLEGGSMIDLER:		
Aksjer IT Vest AS		75
EDB-utstyr og programvare	1	1 345
Bil, inventar og innredning	1	786
Pensjonsmidler	2	3456
SUM ANLEGGSMIDLER		5 662
OMLØPSMIDLER:		
Kundefordringer	3	4 086
Mellomregning Stiftelsen SNF		908
Andre kortsiktige fordringer	4	1 195
Utført, ikke fakturert arbeid	5	10 855
Kasse, bank og lignende	6	12 643
SUM OMLØPSMIDLER		29 687
SUM ØIENDELER		35 349

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	31.12.2002
EGENKAPITAL:		
Aksjekapital	7, 8	5 000
SUM INNSKUTT KAPITAL		5 000
Annent egenkapital	7	429
SUM OPPTJENT KAPITAL		429
SUM EGENKAPITAL		5 429
GJELD:		
AVSETNING FOR FORPLIKTELSE:		
Pensjonsforpliktelse	2	2 638
Opptjent forskerpermisjon		2 219
SUM AVSETNING FOR FORPLIKTELSE		4 857
ANNEN LANGSIKTIG GJELD:		
Ansvarlig lån fra Stiftelsen SNF	9	4 600
SUM ANNEN LANGSIKTIG GJELD		4 600
KORTSIKTIG GJELD:		
Leverandørgjeld		2 648
Forskudd fra kunder		5 993
Skyldig offentlige avgifter		4 465
Skyldig lønn og feriepenger		3 841
Annent kortsiktig gjeld		3 516
SUM KORTSIKTIG GJELD:		20 463
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		35 349

Resultatregnskap

(alle tall i NOK 1.000)

DRIFTSINNTEKTER	Note	2002
Prosjektinntekter		54 709
Grunnbevilgning	10	4 200
Andre driftsinntekter		2 178
SUM DRIFTSINNTEKTER		61 087
DRIFTSKOSTNADER		
Lønn o.a. personalkostnader	11, 2	36 855
Avskrivning på varige driftsmidler	1	1 388
Husleie o.a. lokalekostnader		4 246
Fremmedytelser		5 610
Kompetansehonorar		1 056
Reiser, kurs, møter		5 279
Andre driftskostnader	11	5 281
SUM DRIFTSKOSTNADER		59 715
DRIFTSRESULTAT		1 372
NETTO FINANSPOSTER	12	-343
RESULTAT		1 029
DISPONERINGER		
Utbytte		600
Overført til annen egenkapital		429
SUM		1 029

SPESIFIKASJONER	2002
ANDRE DRIFTSINNTEKTER:	
Tilskudd fra stiftelsen	1 734
Andre inntekter	31
Salg publikasjoner	413
SUM	2 178
ANDRE DRIFTSKOSTNADER:	
EDB	1 282
Trykking, kopiering	892
Telefon, telefax, porto	584
Kantine- og velferdskostnader	385
Kontorrekvisita-/utstyr	258
Litteratur, tidsskrifter, aviser, databaser	915
Reklame, annonser, markedsføring	282
Repr./gaver, kontingenter	283
Andre driftskostnader	400
SUM	5 281
NETTO FINANSPOSTER:	
Renteinntekter	641
Avkastning pengemarkedsfond	0
Agio	-335
Finanskostnader	-50
Nedskrivning aksjer	0
Renter på lån til stiftelsen	-399
Garantiprovisjon til stiftelsen	-200
SUM	-343

Regnskapsprinsipper

SNF AS ble etablert av Stiftelsen SNF med kr 100.000 i aksjekapital 28.11.2001. Pr. 1.1.2002 kjøpte SNF AS forskningsvirksomheten fra Stiftelsen SNF. Overdragelsen ble gjort som en del av prosessen for omdannelse av forskningsvirksomheten i Stiftelsen SNF til aksjeselskap. Forskningsvirksomheten ble overført som tingsinnskudd med oppgjør i aksjer i SNF AS til en samlet verdi av kr 3,9 mill. Like etter ble det foretatt en rettet emisjon mot NHH og UiB.

KLASSIFISERING OG VURDERING AV BALANSEPOSTER

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

KUNDEFORDRINGER

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående.

Avskrivbart EDB-utstyr, programvare, inventar og avskrivbar innredning og transportmidler er bokført til kostpris og redusert med planmessige lineære avskrivninger. Planmessige avskrivninger er klassifisert som ordinære avskrivninger under driftskostnader.

Planmessige avskrivninger utgjør for EDB-utstyr 30 %, programvare 45 %, inventar og transportmidler 20 %, og innredning 20 % basert på driftsmidlenes samlede økonomiske levetid.

KOMPETANSEFORPLIKTELSE

Avsetning til kompetanseforpliktelse klassifiseres som langsiktig gjeld i balansen. Dette utgjør forpliktelsen overfor forskerne i form av utbetaling av lønn når opptjent kompetansetid tas ut. Avsetningen vil knytte seg til et oppnådd resultatmål i samme periode, og føres dermed i det året hvor inntekten er opparbeidet og resultatført.

PROSJEKTER

Inntektsføring av prosjektene skjer i takt med fremdriften av prosjektene. Når vurderingen av et prosjekt viser at det vil gå med tap, gjøres det avsetning for hele det forventede tap uavhengig av fullføringsgraden.

Utført, ikke fakturert arbeid vises i balansen som kortsiktig fordring. A konto betalinger og forskudd som er mottatt fra kunder, hvor fakturering overstiger utført arbeid, vises i balansen som kortsiktig gjeld.

PENSJONER

Ved regnskapsføring av pensjoner er lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag lagt til grunn. Planendringer og estimatavvik ut over 10% av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor) amortiseres over forventet gjenværende opptjeningsstid.

Periodens netto pensjonskostnad er inkludert i lønn og andre personalkostnader. Ulike pensjonsordninger er vurdert for seg og klassifisert som pensjonsmidler i overfinansierte ordninger og som pensjonsforpliktelser i underfinansierte ordninger.

Noter til regnskapet pr. 31. desember 2002

NOTE 1 DRIFTSMIDLER

(alle tall i NOK 1.000)

	EDB-utstyr	Programvare	Inventar	Innredning	Bil	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	0	0	0	0	0	0
Investeringer	2 317	18	608	363	213	3 519
Avgang	0	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.	2 317	18	608	363	213	3 519
Avskrevet 01.01.	0	0	0	0	0	0
Årets avskrivninger	986	4	235	101	62	1 388
Avgang avskrivninger	0	0	0	0	0	0
Avskrevet 31.12.	986	4	235	101	62	1 388
Bokført verdi 31.12.	1 331	14	373	262	151	2 131
Avskrivningssats (%)	30	45	20	20	20	

NOTE 2 PENSJONER

(alle tall i NOK 1.000)

SNF AS har pensjonsordninger som vil gi de ansatte fremtidige pensjonsytelser. Pensjonsytelsene er aktuariemessig beregnet med utgangspunkt i de ansattes lønn på pensjoneringstidspunktet og antall opptjeningsår. Pensjonsordningene omfatter 50 ansatte og 5 pensjonister. De ansatte betaler medlemsinnskudd med 2% av pensjonsgrunnlaget. De ansatte omfattes også av AFP ordning fra 62 år.

ÅRETS PENSJONSKOSTNAD	2002
Nåverdi av årets opptjening	1 705
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	1 226
Avkastning av pensjonsmidlene	-1 208
Amortisering estimatavvik og planendring	0
Medlemmenes innskudd	-360
Arbeidsgiveravgift	192
ÅRETS PENSJONSKOSTNAD	1 555

FINANSIELL STATUS	31.12.2002
Brutto pensjonsforpliktelse	-20 364
Pensjonsmidler	18 800
Nto. over/(under)dekning	-1 564
Uamortisert estimatavvik	2 281
Arbeidsgiveravgift (14,1%)	101
BALANSEFØRTE PENSJONSMIDLER	818
Balanseført verdi av overfinansierte ordninger	3 456
Balanseført verdi av underfinansierte ordninger	-2 638
NETTO BALANSEFØRT VERDI	818

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER

Diskonteringsrente ved beregning av forpliktelsene	7%
Fremtidig lønnsutvikling	3,3%
Regulering av grunnbeløp	3%
Forventet avkastning på midlene	8%
Regulering av pensjoner under utbetaling	3%
Turnover synkende med alder 30/30-40/40-50/ over 50 år	10%/15%/5%/0%
Tilbøyelighet til uttak av AFP fra 62 år	50%

NOTE 3 KUNDEFORDRINGER

Kundefordringene er oppført i balansen til pålydende og redusert med kr 360.000 som avsetning til tap.

NOTE 4 ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

(alle tall i NOK 1.000)

	31.12.02
Reiseforskudd	265
Forskudd lønn	180
Lån til ansatte	5
Forskuddsbetalte kostnader	745
TOTALT	1 195

NOTE 5 UTFØRT, IKKE FAKTURERT ARBEID

Utført, ikke fakturert arbeid er vurdert til det laveste av produksjonsverdi og virkelig verdi. Produksjonsverdi inkluderer direkte lønn og sosiale kostnader, andre direkte kostnader og andel indirekte kostnader.

NOTE 6 KASSE, BANK OG LIGNENDE

Inkludert i beløpet er bundne midler på konto for skattetrekk med kr 2,4 mill.

NOTE 7 EGENKAPITAL

(alle tall i NOK 1.000)

	Aksje- kapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital pr. 01.01.2002	100	0	100
Kapitalforhøyelse ved tingsinnskudd	3 900		3 900
Kapitalforhøyelse ved kontantemisjon	1 000		1000
Tilbakeholdt overskudd		429	429
EGENKAPITAL PR. 31.12.2002	5 000	429	5 429

NOTE 8 AKSJEKAPITAL

Aksjekapitalen består pr. 31.12.2002 av 5.000 aksjer à kr. 100, totalt kr. 5.000.000.

	Antall aksjer	Andel	Stemme- andel
Aksjonærer pr. 31.12.2002			
Stiftelsen SNF	4 000	80%	80% *)
NHH	800	16%	16%
UiB	200	4%	4%
SUM	5 000	100%	

*) Stiftelsen SNF har gjennom aksjonæravtale ikke stemmerett ved valg av styre.

NOTE 9 GJELD

(alle tall i NOK 1.000)

	31.12.02
Gjeld med forfall senere enn 5 år	4 600

SNF AS har tatt opp et ansvarlig lån fra Stiftelsen SNF på 4,6 mill. Lånet renteberegnes med NIBOR + 2% og skal tilbakebetales etter nærmere avtale. Det er ikke stilt sikkerhet ovenfor långiver.

NOTE 10 GRUNNBEVILGNING

Det er for 2002 bevilget kr 4,2 mill. i grunnbevilgning fra Norges forskningsråd.

NOTE 11 LØNNSKOSTNADER OG GODTGJØRELSE

(alle tall i NOK 1.000)

A: LØNNSKOSTNADER:	2002
Lønn	30 287
Arbeidsgiveravgift	4 267
Pensjonskostnader	1 555
Andre ytelser	746
TOTALT	36 855

Det har i 2002 vært gjennomsnittlig 53 ansatte.

B: YTELSER TIL LEDENDE PERSONER:	Daglig leder	Styret
Lønn/honorar	778	369
Pensjonspremie	386	0
Andre godtgjørelser	104	0

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til nærstående parter, medlemmer av styret eller daglig leder.

REVISOR:

Honorarer eks. merverdiavgift.	
Honorar for revisjon av årsregnskapet	80
Annen finansiell revisjon	36
Sum revisjonshonorar	116
Honorar andre tjenester	103

NOTE 12 NETTO FINANSPOSTER

(alle tall i NOK 1.000)

	2002
Renteinntekter	641
Finanskostnader	-50
Agio	-335
Renter lån Stiftelsen SNF	-399
Garantiprovisjon Stiftelsen SNF	-20
NETTO FINANS	-343

Kontantstrømanalyse

(alle tall i NOK 1.000)

2002

Likvider tilført/brukt på virksomheten:

Resultat	1 029
+ Ordinære avskrivninger	1 388
+ Nedskrivning aksjer	0
- Gevinst v/salg av anleggsmidler	0
= Tilført fra virksomheten	2 417
+/- Endring i lager, debitorer og kreditorer	- 6 300
+/- Endring i andre tidsavgrensingsposter	9 119
Forskjell mellom kostnadsført pensjoner og innbetalt premie	- 580
= NETTO LIKVIDITETSENDRING FRA VIRKSOMHETEN (A)	5 236

Likvider tilført/brukt på investeringer:

- Investeringer i varige driftsmidler	- 1 486
- Investeringer i varige driftsmidler (overtatt fra stiftelsen)	- 2 108
+ Salg av varige driftsmidler (salgssum)	0
+/- Endring i andre investeringer	1 401
= NETTO LIKVIDITETSENDRING FRA INVESTERINGER (B)	- 2 193

Opptak av ny langsiktig gjeld	4 600
Kapitalforhøyelse ved tingsinnskudd	3 900
Innbetaling av ny egenkapital	1 000
NETTO LIKVIDITETSENDRING FRA FINANSIERING (C)	9 500

= NETTO ENDRING I LIKVIDER GJENNOM ÅRET (A+B+C)	12 543
+ LIKVIDITETSBEHOLDNING 01.01.	100
= LIKVIDITETSBEHOLDNING 31.12.	12 643

STYRET FOR SNF 2002:**MEDLEMMER:**

Skauge, Arne
(leder), adm. direktør,
Finansnæringens
Hovedorganisasjon

Askildsen, Jan Erik,
førsteamanuensis,
Universitetet i Bergen

Bjørndal, Mette,
førsteamanuensis
Norges Handelshøyskole

Jakobsen, Stig-Erik,
forsker, SNF AS
(fra medio nov. 2002)

Kjerstad, Egil,
forsker, SNF AS

Mathiesen, Lars,
professor,
Norges Handelshøyskole

Nordhaug, Odd,
professor,
Norges Handelshøyskole

Nordås, Hildegunn Kyvik,
forsker, SNF AS
(til medio nov. 2002)

Odfjell, Johan Fredrik

Steig, Tor, sjeføkonom,
Næringslivets
Hovedorganisasjon

Vaagen, Marit, partner,
McKinsey & Company

▪ Hållfasthetsberedte revisorer
Ernst & Young AS
Lars Pålsgate 21B,
Postboks 6163 Postterminalen
N-2202 Bergen

▪ Fjernkontingertell:
+47 584 119 743 6964
Toll: +47 22 23 30 00
Faks: +47 22 23 30 01/57 31 30 00
www.ey.com

Medlemmer av Deti og de tre Revisorsammene

Til generalforsamlingen i
Samfunns- og næringslivsforskning AS

Revisjonsberetning for 2002

Vi har revidert årsregnskapet for Samfunns- og næringslivsforskning AS for regnskapsåret 2002, som viser et overskudd på kr 1 029 000. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømsoppstilling og noteopplysninger. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonskikk i Norge. God revisjonskikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonskikk omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og interne kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for selskapets økonomiske stilling 31. desember 2002 og for resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapskikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversattlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Bergen, 20. mars 2003
ERNST & YOUNG AS

Finn Kinesrdal
statsautorisert revisor

▪ Arvidal, Berget, By, Thorsveit, Fossheim, Frolfsdal,
Holevassnes, Hestet, Håviken, Kverfjord, Kragerø,
Sjøvikensdal, Lantik, Lovangen, Løkkvassnes, Maa, Nilsen,
Rosenkrantz, Sjø, Ulla, Porsgransveit, Sørkjølet, Tvedestrand,
Tvedestrand, Tvedestrand, Tvedestrand, Tvedestrand, Tvedestrand

DAGLIG LEDELSE 2002:

Per Heum, adm. dir.

FORSKNINGSLEDELSEN 2002:

Senter for internasjonal økonomi og skipsfart:
Forskningssjef Karen Helene Midelfart

Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk:
Forskningssjef Lars Sjørgard (til 23.09.02)
Forskningssjef Kjell J. Sunnevåg (fra 23.09.02)

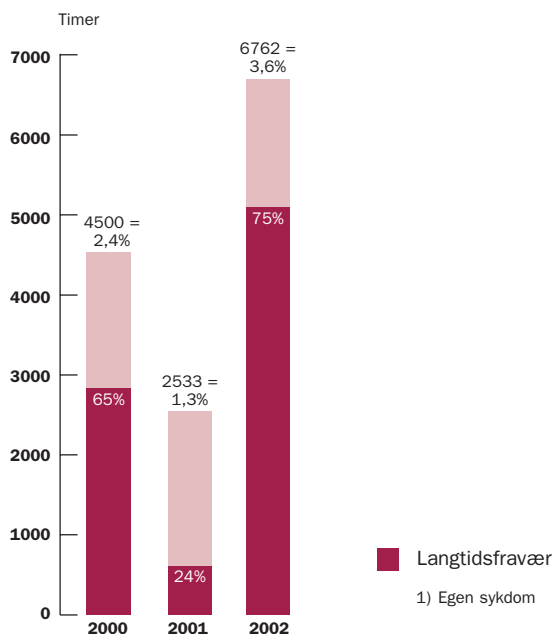
Senter for fiskerøkonomi:
Forskningssjef Rognvaldur Hannesson

Senter for strategi og ledelse:
Forskningssjef Paul N. Gooderham

Senter for finansiell økonomi:
Forskningssjef Frode Sættem

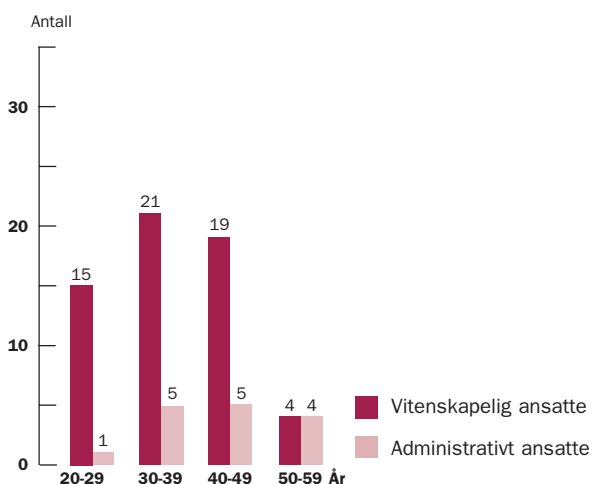
ADMINISTRASJONSLEDELSEN 2002:

Monica Follesø Børmo

SYKEFRAVÆRET¹⁾

Sykefraværet har hatt en klar økning i 2002, etter at det har vært nedgang de siste 3 – 4 årene. Det er langtidsfraværet, knyttet til noen få enkeltpersoner, som trekker opp, mens korttidsfraværet har gått ned siste året.

STABEN ETTER ALDER 2002

Aldersfordelingen viser at 40-åringene er nesten like mange som 30-åringene. Her har det skjedd en kraftig utjevning over tid. Går vi tre år tilbake, var antallet 30-åringene over dobbelt så stort, mens antallet 40-åringene var i underkant av dagens. De øvrige aldersgruppene endrer seg lite. Tallene gjenspeiler bl.a. at SNF har en kjerne av etablerte forskere som man har klart å beholde.

Avgang og tilvekst av faglig personell 2002 (2001)

Til/fra	Avgang ¹⁾		Tilvekst ²⁾	
Næringsliv	0	(1)	0	(1)
Univ. og høyskoler	1	(9)	1	(6)
Andre forskn. Inst.	0	(0)	0	(0)
Off. virksomhet	2	(0)	1	(0)
Utlandet	2	(3)	2	(0)
Annet	0	(2)	0	(0)
Nyutdannet	–	–	0	(0)
Sum	5	(15)	4	(7)

¹⁾ Avgang: Ansatt mer enn 6 mnd., regnet det året de formelt slutter.

²⁾ Tilvekst: Avtale utover 6 mnd. Personer i bistilling er ikke regnet med.

ANSATTE¹⁾ ETTER KJØNN

ÅR	2000	2001	2002
Menn	61	46	43
Kvinner	31	31	31
Totalt	92	77	74

Andelen kvinner ved SNF synes å ha stabilisert seg rundt 40% de siste par årene. På 1990-tallet var andelen betydelig lavere, rundt 30%.

¹⁾ % av ansatte, hel- og deltid, ex permisjoner og vitenskapelige rådgivere/assosierte.

Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning

Med virkning fra 01.01.2002 solgte Stiftelsen SNF forskningsvirksomheten til Samfunns- og næringslivsforskning AS (SNF AS), slik at stiftelsen nå utelukkende utfører fondsbestyrende oppgaver, knyttet til forvaltning av fondets egenkapital, som omtales som Fond for anvendt forskning. Stiftelsen SNF driver sin virksomhet fra Bergen, med adm. direktør i SNF AS som forretningsfører. Stiftelsen har ingen ansatte.

Stiftelsens fondsbestyrende oppgaver innebærer forvaltning av stiftelsens kapital, dvs. plassering av fondsmidler og disponering av årsresultatet i tråd med stiftelsens formål som er å støtte faglige tiltak i forskningsmiljøene som SNF AS bygger sin virksomhet på.

Stiftelsens egenkapital beløp seg ved utgangen av 2002 til 31,9 millioner kroner, som var plassert med

- aksjeinnskudd på 4 millioner kroner i SNF AS, hvilket betyr at Stiftelsen SNF har skutt inn 80% av eierkapitalen i SNF AS. De resterende eierpostene i SNF AS innehas av Norges Handelshøyskole (16%) og Universitetet i Bergen (4%), og i en aksjeeieravtale har Stiftelsen SNF overlatt til NHH og UiB å velge styre i SNF AS så lenge virksomheten i aksjeselskapet ikke setter stiftelsens kapital i fare.
- 4,6 millioner kroner i ansvarlig lån til SNF AS, og
- resten i likvide posisjoner som bankinnskudd og i pengemarkedsfond.

Avkastningen på fondsmidlene var 2,163 millioner kroner i 2002, og årsresultatet ble 1,874 millioner kroner.

STYRET FOR STIFTELSEN SNF:

Kåre Petter Hagen, *leder*

Maja Arnestad, *nestleder*

Svenn-Åge Dahl

Anna-Mette Fuglseth

Harald Furre

Tommy Staahl Gabrielsen

Kjell Sunnevåg

STYRETS LEDER
Kåre Petter Hagen

Styret settes sammen ved at hver av stifterne, Norges Handelshøyskole og Nærings- og handelsdepartementet, oppnevner 1 person hver, 1 oppnevnes av Norges forskningsråd, 2 velges av og blant forskere med hovedstilling i SNF AS, 2 velges av og blant rådgivere og assosierte medarbeidere, hvorav 1 skal ha hovedstilling ved NHH og 1 ved UiB.

Stiftelsens formål er, som nevnt, å støtte faglige tiltak som styrker forskningsmiljøene som SNF AS bygger sin virksomhet på. Retningslinjene er trukket opp i

statuttene for Fond for anvendt forskning, som ble utarbeidet i forskningsstiftelsen SNF, og som har vært virksomme fra og med 1999.

Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning

I 2002 ble det vedtatt å støtte ulike faglige tiltak med til sammen 1,734 millioner kroner. Midlene er disponert til ulike tiltak som i 2002 omfatter delfinansiering av forskningsopphold i utlandet for vitenskapelig ansatte i SNF AS, ved NHH og UiB, ferdigstilling av doktorgradsavhandlinger, arrangering av internasjonale fagkonferanser i Bergen og frikjøp av SNF-ansatte forskere fra faktureringskravet for å ferdigstille vitenskapelige artikler for publisering i internasjonale tidskrift med referee.

Tabellen under gir en oversikt over hvordan Fond for anvendt forskning siden 1999 har disponert sine midler for å støtte tiltak for å utvikle fagmiljøene som den eksterntfinansierte forskningen i SNF bygger på. I alt har fondet i 4 årsperioden 1999-2002 brukt disse egengenererte midlene til å støtte faglige tiltak med til sammen 6,45 millioner kroner.

Tiltakene retter seg både mot miljøbygging og utvikling av personer i fagmiljøene som SNF bygger på for å utføre oppdragsforskning med basis i økonomisk-

administrative fag. Disse er SNFs egne ansatte, og ansatte med hovedstilling ved NHH og UiB. Dersom søkers hovedstilling legges til grunn, fordeler de tildelte midlene seg på de samarbeidende institusjoner som følger: SNF 3,6 millioner kroner, NHH 2,3 millioner kroner og UiB 0,55 millioner kroner.

Styret i Stiftelsen SNF legger opp til at Fond for anvendt forskning forvaltes slik at fondets realverdi minst opprettholdes på dagens nivå. For 2003 legges det opp til at fondet kan dele ut midler på til sammen 1,5 millioner kroner.

Tildelinger fra Fond for anvendt forskning, 1999-2002

Sum av nominelle beløp

Type tiltak	Kroner
Miljørettede tiltak:	
• Workshops og konferanser	1.514.000
• Gjesteforskerfinansiering	83.000
• Rekruttering til forskerutdanning	75.670
• Strategiske satsinger	840.000
• Annet	145.000
Individrettede tiltak:	
• Artikler – ferdigstilling	1.173.470
• Utenlandsopphold	1.380.580
• Fullføring av doktorgradsavhandling	1.246.050
SUM	6.458.270

Konferanser/workshops 2002 med SNF som arrangør eller medarrangør

Workshop i Villars, Sveits, januar 2002. Arrangert av SIØS og CEPR på EU-prosjektet "The economic geography of Europe: Measurement, testing and policy simulation".

Jubileumskonferanse for Kåre Petter Hagen. I anledning professor Kåre Petter Hagens 60-årsdag arrangerte NHH og SNF en konferanse den 20. februar. Professor Hagen har vært tilknyttet SNF helt fra starten.

Flere innledere fra forskning, styringsverk m.m. belyste aktuelle problemstillinger innenfor Hagens forsknings- og interessefelt der tema som skatteproblematikk, næringspolitikk og teleøkonomiske problemstillinger stod sentralt.

Internasjonal konferanse i empirisk næringsøkonomi.

I samarbeid med CEPR (Center for Economic Policy Research) arrangerte SNF og NHH en internasjonal konferanse i empirisk næringsøkonomi i dagene 30. mai – 1. juni.

Her møttes folk fra fagfeltet Industrial Organization og diskuterte næringsøkonomiske problemstillinger med særlig fokus knyttet til "den nye økonomien". Tema var blant annet hvordan internett fungerer og spørsmål knyttet til patenter og forskning og utvikling. Konferansen hadde omlag 40 inviterte deltakere, bl.a sentrale fagpersoner fra det øvrige Europa og USA. Dessuten hadde Journal of Industrial Economics lagt sitt redaksjonsmøte til konferansen.

Workshop/Symposium on International Diffusion of HR Practices ble arrangert 25.-26. mai i Bergen med Senter for strategi og ledelse ved SNF som drivkraft.

Workshop om utdanning og arbeidsmarked. En workshop med nærmere 30 inviterte deltakere ble arrangert på Voss 17.-18. juni med dette som tema. Arrangementet ble dekket av prosjektmidler fra SNF.

Telecom regulations – in the public interest?

Dette var tittelen på en konferanse arrangert i Oslo 18. oktober av SNF og NHH i tilknytning til teleforskningsprogrammet.

Kjente utenlandske forskere var invitert som foredragsholdere foruten ledende personer i det norske telesystemet som debattanter. Kjente navn er professor Jerry Hausman ved MIT, USA, professor Michael Crew, Rutgers University, USA og professor Martin Cave, Warwick Business School, England foruten Jon Fredrik Baksaas, Telenor, Willy Jensen, Post og teletilsynet og Bjørn Erik Reinseth, Sense Communications. Foredragene er tilgjengelige via internett. Se SNFs hjemmeside.

Workshop on the Economic Analysis of Linked Employer-Employee Data. Dette er et nordisk arrangement, det tredje i rekken og fant sted 15.-16. november.

SNF har bidratt faglig og ytt finansiell støtte til følgende konferanser:

CEPR-workshop in health economics. I samarbeid med CEPR ble det 3. mai holdt en workshop i helseøkonomi ved Institutt for økonomi, Universitetet i Bergen. Bak tiltaket stod Program for helseøkonomi som er et samarbeidstiltak mellom NHH/SNF og Universitetet i Bergen.

Ressurser og regional omstilling. Dette var tittelen på en konferanse arrangert ved Institutt for geografi den 22. mai i anledning professor Jens Christian Hansens 70-års jubileum. SNF bidro med støtte til konferansen foruten flere innlegg av SNF-forskere.

Nordisk konferanse i utviklingsøkonomi. Konferansen som fant sted på Christian Michelsens Institutt 27.-28. mai, ble arrangert i regi av Nordic Network in Development Economics (NNDE). Konferansen ble denne gang organisert av CMI, SNF og NHH i fellesskap.

Publisering og konferanser 2002 – en oversikt

PUBLISERTE ARBEIDER:

	2001	2002
Rapporter	60	59
Arbeidsnotater	70	87
Internasj. vit. artikler	44	60
Norske vit. artikler	9	12
Øvrige arbeider	64	85
Bøker	1	1
Sum utgivelser	248	306

KONFERANSER:

	2001	2002
Fagkonferanser; presentasjon av paper	94	85
Brukerrettede konferanser; presentasjon av innlegg	37	53
Konferanser med SNF som (med-)arrangør	10	10

SNF-BULLETTIN:

	2001	2002
Antall nummer	4	4
Opplag	1750	1750

Forskningspriser 2002

Sven Modell ble i fjor tildelt den høythengende publiseringsprisen John Perrin Price 2001. Prisen er tildelt for en artikkel som baserer seg på SNF-forskning med tilknytning til Program for helseøkonomi.

Sven Modell

Odd Rune Straume disputerte 27. september for dr.polit graden i økonomi ved Universitetet i Bergen. Han er nå post.doc. stipendiat tilknyttet SNF.

Inger Stensaker disputerte 8. november for graden dr.oecon. ved Norges Handelshøyskole. Hun er ansatt som forsker ved Senter for strategi og ledelse ved SNF.

Inger Stensaker

Doktorgrader 2002

Egil Kjerstad disputerte 4. januar for dr.polit graden i økonomi ved Universitetet i Bergen. Kjerstad er forsker ved SNF med tilknytning til Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk der han forsker på helseøkonomiske spørsmål.

Egil Kjerstad

Ghazala Naz disputerte 29. november for dr.polit graden i økonomi ved Universitetet i Bergen. Hun er forsker ved SNF tilknyttet Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk.

Ghazala Naz

Endre Bjørndal disputerte 24. mai for dr.oecon graden ved Norges Handelshøyskole. Bjørndal har vært doktorgradsstipendiat under Teleøkonomiprogrammet som Telenor finansierer gjennom SNF.

Sissel Jensen disputerte 7. juni for dr. oecon. graden ved Norges Handelshøyskole. Jensen var tidligere ansatt ved Telenor forskning og utvikling, men er nå forsker ved SNF, tilknyttet Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk.

Sissel Jensen

Jan Yngve Sand disputerte 21. juni for dr.oecon graden ved Norges Handelshøyskole. Sand har vært doktorgradsstipendiat under Teleøkonomiprogrammet som Telenor finansierer gjennom SNF.

Fiskerinæringen henger igjen

Forts. fra side 14

sier Hannesson, og peker på at det nå lønner seg å rundfryse fisken i Norge og frakte den til Kina for oppskjæring.

VANSKELIG Å SNU

– Jeg har lenge ment at det mest fornuftige vi kan gjøre er å bearbeide fisken minst mulig, og i den grad vi skal gjøre det, må vi gjøre det på sjøen, sier Hannesson. Han er fullt klar over at han beveger seg i farlig farvann når han foreslår nye organiseringsformer og løsninger for industrien.

– Det er mye følelser og historikk involvert, og økonomiske argumenter biter ikke like godt på alle. Fiskerinæringen har hatt vanskelig for å akseptere lønnsomhet som et kriterium for sin virksomhet. Store deler av den henger fortsatt igjen i flere årtiers gamle tanker om samvirke, statlig støtte og planøkonomi som for lengst er gått ut på dato.

Lønn som fortjent

Forts. fra side 15

– Vi trenger mer forskning, sier han. Dataene strekker seg bare noen få år tilbake i tid, og det har vist seg vanskelig å få ut data fra de kommersielle aktørene, forteller Steinshamn.

- Dette er absolutt et område for videre forskning.

Fast følge

Forts. fra side 17

– Vi har to hypoteser. Den ene går på brutalisering av arbeidslivet. Det kan tenkes at fleksibel organisering og raskere omstilling gir økt press og stor usikkerhet. Den andre hypotesen er at disse nye formene gir mulighet til å utfolde seg selv, skape nettverk og være en kime til personlig utvikling, sier Nesheim. Prosjektet som skal ta for seg et representativt uvalg av den yrkesaktive befolkningen og i tillegg noen bedriftscase, skal utføres sammen med Tom Colbjørnsen og Karen Modesta Olsen.

TAR IKKE OVER

Selv om nye organiseringsmetoder ser ut til å være på frammarsj, tror ikke Nesheim disse vil utkonkurrere de mer tradisjonelle relasjonene i arbeidsmarkedet.

- På tross av fordelene, tror jeg ikke dette blir det vanlige. Det finnes fortsatt gode grunner for å håndtere dette gjennom faste ansettelsesforhold, som bedre kontroll, utvikling av rutiner i bedriften, bedre grunnlag for utvikling av bedriftsspesifikk kompetanse, tilhørighet, lojalitet og tilknytning. Sett fra arbeidstagers synspunkt vil det å ha en tilhørighet og en sikkerhet for arbeid og inntekt bli vektlagt, sier Nesheim.

Anslår MS-kostnader

Forts. fra side 19

mål dukke opp i årene som kommer, men det er i det minste et interessant første skritt. Prosjektet er enda ikke fullført, men resultatene vil uten tvil leses med stor interesse av Det Nasjonale Kompetansesenter for Multippel Sklerose ved Haukeland Sykehus som i utgangspunktet har etterspurt analysen og som blant annet ønsker å bruke resultatene i vurdering av økonomien i ulike behandlingsopplegg. Svendsen håper imidlertid at de mer prinsipielle vurderingene som er gjort i analysen også vil kunne lette arbeidet for andre som skal utføre tilsvarende analyser for andre lidelser i fremtiden.

Artikler, basert på SNF-forskning i internasjonale vitenskapelige tidsskrifter med referee 2002

1. Petter Osmundsen: Learning-by-doing; consequences for incentive design, *Information Economics and Policy*, 14 (2002), 39-49
2. Erling Moxnes, Öje Danell, Eldar Gaare and Jouko Kumpula: Optimal strategies for the use of reindeer rangelands, *Ecological Modelling*, 2001, 145: 225-241
3. Frank Asche, Petter Osmundsen and Ragnar Tveterås: Market integration for natural gas in Europe, *Global Energy Issues*, Vol. 16, No. 4 (2001): 300-313
4. Eirik S. Amundsen and Jørgen Birk Mortensen: The Danish Green Certificate System: Some simple analytical results, *Energy Economics* 23 (2001), 489-509
5. Paul N. Gooderham and Svein Ulset: 'Beyond the M-form': Towards a Critical Test of the New Form, *International Journal of the Economics of Business*, Vol. 9, No. 1, 2002, 117-138
6. Bjart Holtsmark and Ottar Mæstad: Emission trading under the Kyoto Protocol - effects on fossil fuel markets under alternative regimes, *Energy Policy* 30 (2002), 207-218
7. Frank Asche, Helge Bremnes and Cathy R. Wessells: Product Aggregation, Market Integration, and Relationships between Prices: An Application to World Salmon Markets: Reply, *American Journal of Agricultural Economics*, 2001, 83(4): 1090-1092
8. Frank Asche, Trond Bjørndal and James A. Young: Market interactions for aquaculture products, *Aquaculture Economics and Management*, 2001, 5(5/6): 303-318
9. Rikard Forslid, Jan I. Haaland, Karen Helene Midelfart Knarvik and Ottar Mæstad: Integration and transition. Scenarios for the location of production and trade in Europe, *Economics of Transition* 10 (1) 2002, 93-117
10. Frank Asche and Atle G. Guttormsen: Patterns in the Relative Price for Different Sizes of Farmed Fish, *Marine Resource Economics*, 2002, 16: 235-247
11. A. David McDonald, Leif K. Sandal and Stein Ivar Steinshamn: Implications of a nested stochastic/deterministic bio-economic model for a pelagic fishery, *Ecological Modelling*, 2002, 149: 193-201
12. Magne Supphellen and Irene Nygaardsvik: Testing country brand slogans: Conceptual development and empirical illustration of a simple normative model, *Journal of Brand Management*, April 2002 Vol. 9, No. 4-5, 385-395
13. Trond Bjørndal: The competitiveness of the Chilean salmon aquaculture industry, *Aquaculture Economics and Management*, 2002, 6(1/2): 97-116
14. Dag Standal and Bernt Aarset: The tragedy of soft choices: capacity accumulation and lopsided allocation in the Norwegian coastal cod fishery, *Marine Policy*, 2002, 26: 221-230
15. Bernt Aarset: Pitfalls to policy implementation: controversies in the management of a marine salmon-farming industry, *Ocean & Coastal Management*, 2002, 45: 19-40
16. Frank Asche, Ola Flaaten, John R. Isaksen and Terje Vassdal: Derived Demand and Relationships between Prices at Different Levels in the Value Chain: A Note, *Journal of Agricultural Economics*, 2002, 53(1): 101-107
17. Carsten Lyng Jensen: Reduction of the fishing capacity in "common pool" fisheries, *Marine Policy*, 2002, 26: 155-158
18. Espen Bratberg, Svenn-Åge Dahl and Alf Erling Risa: "The Double Burden." Do Combinations of Career and Family Obligations Increase Sickness Absence among Women? *European Sociological Review*, Vol. 18, No. 2, 233-249
19. Frank Asche, Petter Osmundsen and Ragnar Tveterås: European market integration for gas? Volume flexibility and political risk, *Energy Economics*, 24 (2002), 249-265
20. Kjetil Emhjellen, Magne Emhjellen and Petter Osmundsen: Investment cost estimates and investment decisions, *Energy Policy* 30 (2002), 91-96
21. Petter Osmundsen: Corporate Taxation under Endogenous Mobility, *Tax Notes International*, Vol. 27, No. 4, 467-478
22. Rune Jansen Hagen: The electoral politics of public sector institutional reform, *European Journal of Political Economy*, Vol. 18 (2002), 449-473
23. Torstein Nesheim: National Employment Regimes and Firms' Staffing Arrangements: Insights Gained from Comparing Norway as an 'Ideal Typical Case' with the United States and the United Kingdom, *International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations*, Vol. 18/3, 299-314, 2002
24. Eirik S. Amundsen and Lars Bergman: Will Cross-Ownership Re-Establish Market Power in the Nordic Power Market? *The Energy Journal*, Vol. 23, No. 2, 73-95
25. Ragnar Tveterås: Industrial Agglomeration and Production Costs in Norwegian Salmon Aquaculture, *Marine Resource Economics*, 2002, 17: 1-22
26. Rögnvaldur Hannesson: The economics of fishing down the food chain, *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, 2002, 59: 755-758

27. Frank Asche, Daniel V. Gordon and Rögndalurdur Hannesson: Searching for price parity in the European whitefish market, *Applied Economics*, 2002, 34: 1017-1024
28. Kristin Aarland and Trond Bjørndal: Fisheries management in Norway – an overview, *Marine Policy*, 2002, 26: 307-313
29. Robert W. McKelvey, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn: Fish Wars on the High Seas: A Straddling Stock Competition Model, *International Game Theory Review*, 2002, 4 (1): 53-69
30. Svein Ulset: Mobile virtual network operators: a strategic transaction cost analysis of preliminary experiences, *Telecommunications Policy* 26 (2002), 537-549
31. Hans Jarle Kind: Endogenous Growth and Trade Liberalization between Small and Large Countries, *Review of International Economics* 10 (1) 2002, 151-165
32. Hans Jarle Kind: Globalization versus protectionism: Consequences for long-term growth and welfare in the south, *The Japanese Economic Review*, Vol. 53, No 3, September 2002
33. Øystein Foros, Hans Jarle Kind and Lars Sjørgard: Access pricing, quality degradation, and foreclosure in the Internet, *Journal of Regulatory Economics*, 2002, 22:1 59-83
34. Hans Jarle Kind and Siri Pettersen Strandenes: Causes and effects of FDI by the Norwegian maritime industry, *Maritime Policy and Management*, 2002, Vol. 29, No. 3, 223-239
35. Ingeborg Astrid Kleppe, Nina M. Iversen and Inger G. Stensaker: Country images in marketing strategies: Conceptual issues and an empirical Asian illustration, *Journal of Brand Management*, Vol. 10, No. 1, 61-74, September 2002
36. Al-Amin M. Ussif, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn: Estimation of Biological and Economic Parameters of a Bioeconomic Fisheries Model Using Dynamical Data Assimilation, *Journal of Bioeconomics*, 2002, 4: 39-48
37. Kjell Bjørn Nordal: Investing without credible inter-period regulations: a bargaining approach with application to investments in natural resources, *Energy Economics* 24 (2002), 167-182
38. Petter Osmundsen: Regulation of common property resources under private information about resource externalities, *Resource and Energy Economics* 24 (2002), 349-366
39. Ragnar Tveterås and Almas Heshmati: Patterns of Productivity Growth in the Norwegian Salmon Farming Industry, *RISEC - Rivista Internazionale di Scienze Economiche e Commerciali (International Review of Economics and Business)*, 2002, 49(3): 367-393
40. Frank Asche and Rögndalurdur Hannesson: Allocation of Fish between Markets and Product Forms, *Marine Resource Economics*, 2002, 17: 225-238
41. Al-Amin M. Ussif, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn: On the Dynamics of Commercial Fishing and Parameter Identification, *Marine Resource Economics*, 2002, 17: 35-46
42. Kjetil Bjorvatn, Hans Jarle Kind and Hildegunn Kyvik Nordås: The Role of FDI in Economic Development, *Nordic Journal of Political Economy*, Vol. 28 – Issue 2, 2002
43. Hildegunn Kyvik Nordås: Patterns of foreign direct investment in poor countries, *Journal of International Trade and Economic Development*, 2002, Vol. 11, No 3, 247-265
44. Arnt Fløysand and Stig-Erik Jakobsen: Clusters, social fields and capabilities: Rules and restructuring in Norwegian fish processing clusters, *International Studies in Management and Organisation*, Vol. 31 (2002), No. 4
45. Kenneth Fjell: A Cross-Subsidy Classification Framework, *Journal of Public Policy*, 2001, Vol. 21, 3: 265-282
46. Jan I. Haaland, Rikard Forslid and Karen Helene Midelfart Knarvik: A U-shaped Europe? A Simulation Study of Industrial Location, *Journal of International Economics*, 2002, Vol. 57, 2, 273-297
47. Kai A. Konrad, Hans Künemund, Kjell Erik Lommerud and Julio Robledo: Geography of the Family, *American Economic Review*, 2002, 92(4): 981-998
48. Carsten Lynge Jensen: Applications of the Dual Theory in Fisheries: A Survey, *Marine Resource Economics*, 2002, 17 (4), 309-334
49. Herbjørn Nysveen, Helge Thorbjørnsen, Magne Supphellen and Per E. Pedersen: Building Brand Relationships Online: A Comparison of Two Interactive Applications, *Journal of Interactive Marketing*, 2002, Vol. 16, 3
50. Øystein Foros, Bjørn Hansen and Jan Yngve Sand: Demand-Side Spillovers and Semi-Collusion in the Mobile Communications Market, *Journal of Industry, Competition and Trade*, 2002, Vol. 2, 3, 259-278
51. Kjell Grønhaug, Leif Egil Hem and Rune Lines: Exploring the Impact of Product Category Risk and Consumer Knowledge in Brand Extensions, *Journal of Brand Management*, 2002, Vol. 9, No. 6, 463-476
52. Nina Iversen and Leif Egil Hem: Country Associations as Core Values of Country Umbrella Brands, *Journal of Brand Management*, Vol. 10, 2002
53. Leif Egil Hem: Effects of Ad Photo Portraying a Risky Situation, *Journal of Travel & Tourism Marketing*, Vol. 13 (4), 2002

54. Stig Tenold: Research Note: Crisis and changes – Topics in Late 20th Century Maritime History, *International Journal of Maritime History*, XIV (1), 135-156, 2002
55. Hans Hvide: Tournament Rewards and Risk Taking, *Journal of Labor Economics*, 20, 877-898, 2002
56. Leif Kristoffer Sandal, Stein Ivar Steinshamn and R. Quentin Grafton: “More is Less”: The Tax Effects of Ignoring Flow Externalities, *Resource and Energy Economics*, 2002, Vol. 539, 1-18
57. Aksel I. Rokkan and Sven A. Haugland: Developing relational exchange: Effectiveness and power, *European Journal of Marketing*, 2002, Vol. 36, 1/2, 211-230
58. Lars Sørgard and Tore Nilssen: A public firm challenged by entry: duplication or diversity?, *Regional Science and Urban Economics*, 2002, Vol. 32, 2, 259-274
59. Frank Asche and Ragnar Tveterås: Economics of Aquaculture: Special Issue Introduction, *Marine Resource Economics*, 2002, Vol. 17, 73-76
60. Paul N. Gooderham and Svein Ulset: “Beyond the M-form”: Towards a Critical Test of the New Form, *International Journal of the Economics of Business*, 2002, Vol. 9, 1, 117-138
8. Øystein Foros og Hans Jarle Kind: Konkurransen og regulering innen Internett, *Norsk Økonomisk Tidsskrift*, årgang 116, nr. 2, 2002, 149-166
9. Carsten Lyng Jensen: Hva bestemmer politiske beslutninger, politikk eller økonomi? – En vurdering av lakseavtalen, *Økonomisk Fiskeriforskning*, årgang 12, 2002, 40-43
10. Erik Døving og Beate Elstad: Læringsmiljø og sosial kompetanse, *Beta* nr. 2/2002
11. Egil Kjerstad: Finansiering av helsesektoren: Incentiver for volum, kvalitet og tilgjengelighet, *Økonomisk Forum*, årgang 56, nr. 5, 22-29, 2002
12. Lars Mathiesen, Jostein Skaar og Lars Sørgard: Temporære flaskehals i kraftforsyningen. Et argument mot oppkjøp?, *Økonomisk Forum*, Vol. 56, 5, 4-6, 2002

Artikler i norske vitenskapelige tidsskrifter med referee 2002

1. Kjell Henry Knivsflå: Immateriell verdiskaping, rekneskapsføring og verdirelevans, *Beta Tidsskrift for bedriftsøkonomi* 2/2001: 12-24
2. Petter Osmundsen, Magne Emhjellen og Morten Halleraker: Investeringsallokering og valg av strategisk kjerne. Teori og praksis, *Beta Tidsskrift for bedriftsøkonomi* 2/2001: 1-11
3. Petter Osmundsen: Skattedesign og atferdsantagelser, *Økonomisk Forum*, nr. 1 (2002): 8-13
4. Kjell J. Sunnevåg: Frekvensallokering i Norge – er teori og praksis på bølgelengde? *Økonomisk Forum* nr. 3 (2002): 25-31
5. Petter Osmundsen, Klaus Mohn, Harald Espedal og Kjell Løvås: Verdsetting av internasjonale olje- og gasselskaper, *Revisjon og Regnskap* nr. 5/2002, 28-35
6. Eli Janette Fosso: Brød, sirkus eller noe helt annet – om å få ungdom til å bosette seg i distriktene, *PLAN Tidsskrift for samfunnsplanlegging, byplan og regional utvikling*, nr. 5/2001, Universitetsforlaget, Oslo.
7. Karl R. Pedersen og Rune Jansen Hagen: Norsk bistand femti år: Resultater og utfordringer, *Økonomisk Forum*, Vol. 56, 6, 18-25

Publikasjoner 2002

Internett

Du finner fullstendig publikasjonsliste med flere søkemuligheter, bl.a. etter forfatter og år. Det er mulig å ta utskrift av rapportene (PDF-fil) direkte fra hjemmesiden. (Gjelder rapporter utgitt etter 01.01.2000)

www.snf.no

Rapporter, CD-ROM
Kr. 190,-

Arbeidsnotater
Kr. 90,-

Andre
Gratis

Bøker

Hagen, Kåre P., Per Heum, Jan I. Haaland, Karen Helene Midelfart Knarvik, Victor D. Norman:
Globalisering, næringslokalisering og økonomisk politikk,
Bergen: Fagbokforlaget

Rapporter

- R01/02** Nils-Henrik M. von der Fehr, Kåre P. Hagen og Einar Hope:
Nettregulering
- R02/02** Tom Eldegard:
Sertifikatornning for "grønn" varme – prinsipielle og praktiske utfordringer
- R03/02** Einar Hope, Ove Osland, Jan Gaute Sannarnes, Balbir Singh og Frode Skjeret:
Rammebetingelser for norsk kraftnæring
- R04/02** Leif B. Methlie, Herbjørn Nysveen og Per E. Pedersen:
Strukturelle endringer i reiselivsnæringen ved overgang til den elektroniske markedsplassen. Effekter på integrering, mediering og samhandling
- R05/02** Frank Asche and Frode Steen:
The Norwegian Market for Fish: The Distribution Channels and Demand Conditions
- R06/02** Balbir Singh og Frode Skjeret:
Organisering av sentral- og regionalnett
- R07/02** Bernt Aarset:
Klynger eller konsern: Eierstruktur, lokalisering og ringvirkninger i et regionalt havbruk
- R08/02** Ragnar Tveterås:
En analyse av havbruksnæringen i Rogaland fra et næringsklynge-perspektiv
- R09/02** Egil Kjerstad og Tor Helge Holmås:
Tverrfaglig poliklinisk behandling av ryggpasienter – besparelser for folketrygden?
- R10/02** Bent Sofus Tranøy:
Offshore Finance and Money Laundering: The Politics of Combating Parasitic Strategies
- R11/02** Stig Tenold:
Asia-krisen – fem år senere
- R12/02** Eivind Farstad:
MARKEDSUNDERSØKELSER FOR EKSPORT AV OPPDRETTSKVEITE TIL ENGLAND OG TYSKLAND. Spesifikasjon av produktet oppdrettskveite, og studier av potensielle markeder i England og Tyskland
- R13/02** Afsaneh Bjorvatn:
Transportbehovet for sjømatnæringen på Vestlandet
- R14/02** Ottar Mæstad:
Environmental Taxes in the Steel Industry
- R15/02** Linda Orvedal:
Industrial Clusters, Asymmetric Information and Industrial Policy
- R16/02** Trygve Oma:
Fusjon i bensinmarknaden – simulering av prisverknader
- R17/02** Kjell J. Sunnevåg og Nils Arne Ekerhovd:
Flytting av en statsinstitusjon – erfaringsbakgrunn og kriterier for lokalisering
- R18/02** Jan I. Haaland:
Foreign Direct Investment – Assessing the Need for a Multilateral Agreement
- R19/02** Jan I. Haaland, Karen Helene Midelfart Knarvik and Øystein Thøgersen:
Assessing the Economic Interdependence between States and Regions
- R20/02** Kjell J. Sunnevåg, Grete Rusten og Lars Sørgard:
Harmonisering av hjemfallsvilkår og konsesjonslengde: Skattemessige og næringspolitiske aspekter
- R21/02** Petter Osmundsen:
Verdsetting av oljeselskaper – Implikasjoner for selskapsatferd
- R22/02** Erling Steigum:
Oil Price Risk, Prudent Fiscal Policy, and Generational Accounting
- R23/02** Per E. Pedersen:
The Adoption of Text Messaging Services among Norwegian Teens: Development and Test of an Extended Adoption Model
- R24/02** Torbjørn Lorentzen og Stein Ivar Steinshamn:
Strukturfond, strukturavgift og verdsetting av fartøy
- R25/02** Jan Gaute Sannarnes og Elisabeth Steckmest:
fordelingsvirkninger av merverdiavgiften over livsløpet

- R26/02** Jan Ivar Stemsrudhagen:
Creative SMC in a Norwegian ICT Company: Managerial Interaction with Sources of Realised Strategies
- R27/02** Karen Helene Midelfart, Stig Tenold and Øystein Thøgersen:
Assessing the Economic Effects of the Terror Attacks on the US in September 2001: Growth Prospects, Trade Patterns and the Shipping Market
- R28/02** Egil Matsen and Øystein Thøgersen:
To What Extent is Capital Really Internationally Mobile? Assessments from a Norwegian Perspective
- R29/02** Frode Skjeret og Lars Sørgard:
Fusjoner og oppkjøp – er det lønnsomt?
- R30/02** Olav A. Kvitastein:
Offentlige evalueringer som styringsinstrumenter. Kravspesifikasjoner og kontrollproblemer
- R31/02** Per E. Pedersen, Herbjørn Nysveen and Helge Thorbjørnsen:
The Adoption of Mobile Services: a Cross Service Study
- R32/02** Ragnar Tveterås, Frank Asche og Elin H. Sissener:
Konkurransesevne i norsk sjømatindustri: Klynger og verdikjeder
- R33/02** Nils-Henrik M. von der Fehr:
Næringspolitikk på like vilkår? Noen prinsipielle betraktninger
- R34/02** Afsaneh Bjorvatn, Egil Kjerstad, Jan Gaute Sannarnes og Kjell J. Sunnevåg:
Insentivbaserte finansieringssystemer for helseforetak
- R35/02** Linda Nøstbakken:
Marknadskonsekvensar av reguleringssystem i nordsjøsildefisket
- R36/02** Stig-Erik Jakobsen og Olav Kvitastein:
Måleindikatorer og målemetoder for omstillingsarbeidet
- R37/02** Sissel Jensen og Jan Gaute Sannarnes:
Prisregulering av et telenettverk: Prinsipiell analyse med særlig fokus på avkastnings- og pristaksregulering
- R38/02** Stig-Erik Jakobsen og Bernt Aarset:
Samarbeid og innovasjoner i havbruk- og sjømatsektoren på Vestlandet
- R39/02** Rune Jansen Hagen:
In Transit: Chinese Economic Performance 1978-2001
- R40/02** Gunnar E. Christensen, Leif B. Methlie and Leif Jarle Gressgård:
Value Creation in E-Business. Exploring the Impacts of Internet Enabled Business in Norwegian Enterprises
- R41/02** Egil Kjerstad og Trond Olsen.
Finansiering av helseforetak basert på relative prestasjoner
- R42/02** Jan Tore Klovland, Guttorm Schjelderup og Øystein Thøgersen:
Synspunkter på den økonomiske politikken i lys av nasjonalbudsjettet for 2003
- R43/02** Karen Helene Midelfart:
Kongsberg Gruppen. I skjæringsfeltet mellom høyteknologi og tradisjon
- R44/02** Tom Eldegard:
Merverdiavgiftsløsninger for kommunesektoren. Økonomiske anslag
- R45/02** Ingeborg Astrid Kleppe and Lena Larsson Mossberg:
Company versus Country Branding: "Same, Same but Different"
- R46/02** Anne-Cathrine Nilsen:
Markedsendringer og styringsstruktur: Hvordan påvirker liberaliseringen av det europeiske gassmarkedet gassprodusenters valg av styringsstruktur?
- R47/02** Wolfgang Eggert and Guttorm Schjelderup:
Symmetric Tax Competition under Formula Apportionment
- R48/02** Jan Tore Klovland:
Business Cycles, Commodity Prices and Shipping Freight Rates: Some Evidence from the pre WWI-period
- R49/02** Martin Bech Holte:
The Development of Developing Asia
- R50/02** Erik Døving, Roald Sand, Stig-Erik Jakobsen, Margrete Haugum, Grete Rusten og Anne Grete Sand:
Følgeevaluering av Verdiskapingsprogrammet for matproduksjon
- R51/02** Øystein Thøgersen:
The Risk-Sharing Effects of Social Security and the Stochastic Properties of Income Growth

- R52/02** Egil Kjerstad og Frode Kristiansen:
Innsatsstyrt finansiering og pasientsammensetningen ved norske sykehus
- R53/02** Magnus Hatlebakk:
Evaluering av spesialisthelsetjenesten på Ørlandet
- R54/02** Grete Rusten og Hans-Tore Hansen:
Langtidsledighet. Et bruker- og etatsperspektiv
- R55/02** Stein Ivar Steinshamn:
Optimal flåtestørrelse, flåtestruktur og fangstfordeling
- R56/02** Svein Ulset:
Corporate versus Contractual Transfer to Foreign Operations. The Case of Mobile Network Operators
- R57/02** Svein Ulset:
Restructuring Diversified Operators
- R58/02** Frank Asche, Daniel V. Gordon and Rögnvaldur Hannesson:
Tests for Market Integration and the Law of One Price: The Market for Whitefish in France
- R59/02** Erling Moxnes, Öje Danell, Eldar Gaare and Jouko Kumpula:
Reindeer Husbandry: A Practical Decision-Tool for Adaptation of Herds to Rangelands
- R60/02** Johanne Margrethe Kaldestad:
Estimering av lønnsgapet og dekomponering av lønnsforskjellen i fire ulike sektorer
- R61/02** Rune Jansen Hagen and Magnus Hatlebakk:
Foreign Aid and Social Sector Spending in Developing Countries
- R62/02** Rune Jansen Hagen and Magnus Hatlebakk:
A Millennial Effort? Foreign Aid, Public Spending, and the Millennium Development Goals
- A04/02** Hildegunn Kyvik Nordås:
Direction of Trade Following China's Accession to the WTO
- A05/02** Kari Holmefjord, Grete Rusten and David Charles:
A Place on the Web: The Use of Spatial Concepts in Business Websites
- A06/02** Trond Bjørndal and Gordon Munro:
The Management of High Seas Fisheries Resources and the Implementation of the U.N. Fish Stocks Agreement of 1995
- A07/02** John Kennedy:
Scope for Efficient Multinational Exploitation of North-East Atlantic Mackerel
- A08/02** Sigbjørn Tveterås:
Norwegian Salmon Aquaculture and Sustainability: The Relationship between Environmental Quality and Industry Growth
- A09/02** Moheb Deif, Inger Beate Pettersen and Ingeborg Astrid Kleppe:
Exploring the Conceptual Domain of Country Image France. Offentlig tilgjengelig i 2004
- A10/02** Inger Beate Pettersen, Marta Evanics Grygier and Robert Grygier:
Exploring the Conceptual Domain of Country Image Sweden. Offentlig tilgjengelig i 2004
- A11/02** Akemi Nakamoto and Ingeborg Astrid Kleppe:
Exploring the Conceptual Domain of Country Image Japan. Documentation of the Content Analysis of the Japanese Press – ASAHI and NIKKEI. Offentlig tilgjengelig i 2004
- A12/02** Al-Amin M. Ussif, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
On the Dynamics of Commercial Fishing and Parameter Identification
- A13/02** Al-Amin M. Ussif, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
Estimation of Biological and Economic Parameters of a Bioeconomic Fisheries Model Using Dynamical Data Assimilation

SNF-Arbeidsnotater

- A01/02** Carsten Lynge Jensen and Marko Lindroos:
Centralised versus Decentralised Enforcement of Fish Quotas
- A02/02** Frank Asche and Atle G. Guttormsen:
Lead Lag Relationships between Futures and Spot Prices
- A03/02** Frank Asche, Petter Osmundsen and Ragnar Tveterås:
Tax Shifting in Long-Term Gas Sales Contracts
- A15/02** Bernt Aarset:
Research and Development of 'New Species' in Norwegian Aquaculture
- A16/02** Arild Aakvik, Tor Helge Holmås and Egil Kjerstad:
A Low-Key Social Insurance Reform – Treatment Effects for Back Pain Patients in Norway
- A17/02** Arild Aakvik and Egil Kjerstad:
Skill Formation among Vocational Rehabilitation Clients – Public Policy vs. Private Incentives

- A18/02** Eirik S. Amundsen and Gjermund Nese:
Provision of Renewable Energy Using Green Certificates: Market Power and Limit Pricing
- A19/02** Kenneth Fjell:
Elasticity Based Pricing Rules in Telecommunications – a Cautionary Note
- A20/02** Erik Døving and Odd Nordhaug:
Learning Firm Specific Knowledge and Skills: Conceptual Issues and Empirical Results
- A21/02** Hans Jarle Kind, Karen Helene Midelfart Knarvik and Guttorm Schjelderup:
Why Corporate Taxes May Rise: The Case of Trade Liberalization and Foreign Ownership
- A22/02** Øystein Foros, Hans Jarle Kind and Jan Yngve Sand:
Do Incumbents Have Incentives to Degrade Interconnection Quality in the Internet?
- A23/02** Tommy Staahl Gabrielsen and Steinar Vagstad:
Why is On-Net Traffic Cheaper than Off-Net Traffic?
- A24/02** Erik Døving og Sveinung Skule:
Evaluering av Kompetanseutviklingsprogrammet. Underveisrapport 2002
- A25/02** Pauli Murto and Gjermund Nese:
Input Price Risk and Optimal Timing of Energy Investment: Choice between Fossil- and Biofuels
- A26/02** Gjermund Nese:
Acquisitions in the Electricity Sector: Active vs. Passive Owners
- A27/02** Svenn-Åge Dahl, Øivind Anti Nilsen and Kjell Vaage:
Gender Differences in Early Retirement Behaviour
- A28/02** Frode Kristiansen, Per Heum og Eirik Vatne:
Norske foretaks leveranser til olje- og gassutvinning i Norge og utlandet 2001
- A29/02** Frank Asche and Cathy Roheim Wessells:
Demand Equations with Some Nonstationary Variables: The Demand for Farmed and Wild Salmon in Japan
- A30/02** Ragnar Arnason, Leif K. Sandal, Stein I. Steinshamn and Niels Vestergaard:
Economic Evaluation of the Fisheries Policies in Denmark, Iceland and Norway: Some Performance Indicators
- A31/02** Torstein Nesheim:
Challenging Conventional Wisdom on Atypical Work: Why Firms Use External Work Arrangements in Core Value-Creation Areas
- A32/02** Petter Osmundsen, Terje Sørenes, Morten E. Lindbäck og Arnstein O. Wigestrånd:
Styring etter finansielle indikatorer – er oljeselskapene kortsiktige?
- A33/02** Petter Osmundsen, Klaus Mohn, Harald Espedal og Kjell Løvås:
Verdsetting av internasjonale olje- og gasselskaper
- A34/02** Petter Osmundsen, Klaus Mohn, Magne Emhjellen og Flemming Helgeland:
Størrelse og lønnsomhet i den internasjonale olje- og gassindustrien
- A35/02** Magne Emhjellen and Chris M. Alaouze:
Discounted Cash Flow and Modern Asset Pricing Methods – Project Selection and Policy Implications
- A36/02** Magne Emhjellen and Chris M. Alaouze:
Project Valuation when There are Two Cashflow Streams
- A37/02** Jostein Skaar og Lars Sørsgard:
Temporære flaskehalsar og oppkjøp i norsk kraftforsyning – et svar til von der Fehrs kommentarer
- A38/02** Jan Ivar Stemsrudhagen:
Strategic Control Systems in Action: Managers' Use of Information Devices in Creational and Institutionalising Work
- A39/02** Hildegunn Kyvik Nordås:
Information Technology, Richness of Services and Income Distribution: Is ICT after all the Great Equalizer?
- A40/02** Frode Steen and Lars Sørsgard:
From a Regulated Duopoly to a Private Monopoly: The Deregulation of the Norwegian Airline Industry
- A41/02** Hildegunn Kyvik Nordås:
Location of Engineering and Designer Services in the Information Economy
- A42/02** Einar Hope:
Nettintegrasjon – Implikasjoner for konkurranse- og reguleringspolitikk
- A43/02** Øystein Foros and Hans Jarle Kind:
Competition and Regulation Strategies in the Internet
- A44/02** Torstein Nesheim:
Eksternalisering av arbeid i tre næringssektorer
- A45/02** Carsten Lyng Jensen:
Applications of Dual Theory in Fisheries: A Survey

- A47/02** Mette Bjørndal and Kurt Jørnsten:
Revenue Cap Regulation in a Deregulated Electricity Market – Effects on a Grid Company
- A48/02** Ottar Mæstad:
Allocation of Tradable Emission Permits in a Global Economy
- A49/02** Rune Jansen Hagen:
Buying Influence. Aid Fungibility in a Strategic Perspective
- A50/02** Ragnar Tveterås, Sigbjørn Tveterås and Elin Sissener:
Modeling Demand for Fishmeal Using a Heterogenous Estimator for Panel Data
- A51/02** Frank Asche, Daniel V. Gordon and Røgnvaldur Hannesson:
Searching for Price Parity in the European Whitefish Market
- A52/02** Jostein Skaar og Lars Sørgard:
Temporære flaskehalsar og oppkjøp i norsk kraftforsyning
- A53/02** Stig-Erik Jakobsen og Knut Onsager:
Geografiske konsentrasjoner av hovedkontorer – funksjoner, behov og eksterne effekter
- A54/02** Frank Asche, Rui Menezes and Joaõ Ferreira Dias:
Price Transmission in Cross Boundary Value Chains
- A55/02** Lars Mathiesen:
En analyse av konsekvenser for kraftpriser av oppkjøp i norsk kraftforsyning
- A56/02** Anita E. Tobiassen og Paul N. Gooderham:
Hvilke muligheter har regnskapsbyråer til å bli rådgivere i SMB-sektoren?
- A57/02** Robert W. McKelvey, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
Regional Fisheries Management on the High Seas: The Hit-and-Run Interloper Model
- A58/02** Erik Døving:
Classification of Work-Related Competences: A Critical Discussion
- A59/02** Linda Nøstbakken and Trond Bjørndal:
Supply Functions for North Sea Herring
- A60/02** Trond Bjørndal and Marko Lindroos:
International Management of North Sea Herring
- A61/02** Grete Rusten, Hallgeir Gammelsæter and John R. Bryson:
The Difference that Geography Makes to the Acquisition of Service Expertise: Some Evidence from Norway
- A62/02** Rune Jansen Hagen, Ottar Mæstad and Arne Wiig:
Assessing the Economic Gains of Free Market Access for the Least Developed Countries in the QUAD
- A63/02** Lars Mathiesen and Ottar Mæstad:
Climate Policy and the Steel Industry: Achieving Global Emission Reductions by an Incomplete Climate Agreement
- A64/02** Cathrine Hagem and Ottar Mæstad:
Market Power in the Market for Greenhouse Gas Emission Permits – the Interplay with the Fossil Fuel Markets
- A65/02** Herbjørn Nysveen:
Individual and Cross Media Communication in Converging Media Environments
- A66/02** Robert Dahlstrom, Sven A. Haugland, Arne Nygaard and Aksel I. Rokkan:
An Empirical Investigation of Governance Structures in the Hotel Industry
- A67/02** Randi Lunnan and Sven A. Haugland:
Survival, Short-Term and Long-Term Performance of Strategic Alliances
- A68/02** Paul N. Gooderham, Odd Nordhaug and Anita Tobiassen:
Small Firms and Business Advisory Services: Variations in Small Firms' Use of Authorized Accountants
- A69/02** Arnt Buvik and Sven A. Haugland:
Allocation of Specific Assets, Relationship Duration, and Contractual Safeguarding in Buyer-Seller Relationships
- A70/02** Sun Zhiling:
China's Telecommunications Industry – the Forbidden City in the Information Age?
- A71/02** Hildegunn K. Nordås:
The Role of Producer Services and ICT in International Outsourcing
- A72/02** Hildegunn K. Nordås:
Marketing, Design and Engineering in Production Networks: The Case of China
- A73/02** Kjersti Haugland:
"Framing" i valutamarknaden; korleis vert fenomenet påverka av den turbulente verdenskøkonomien i starten på det nye årtusenet

A74/02 Øystein Foros og Hans Jarle Kind:
Økonomiske aspekter ved Internettets markedsstruktur

A75/02 Gjermund Nese:
Green Certificates in an International Market

A76/02 Per E. Pedersen and Herbjørn Nysveen:
The Adoption of a Mobile Parking Service: Instrumentality and Expressiveness

A77/02 Jan Ivar Stemsrudhagen:
The Causality of Strategic Control: the Three-Level Construction of Causality

A78/02 Kurt R. Brekke, Robert Nuscheler and Odd Rune Straume:
Quality and Location Choices under Price Regulation

A79/02 Pedro Barros, Hans Jarle Kind, Tore Nilssen and Lars Sjørgard:
Media Competition When the Audience Dislikes Advertising a Theory of Vertical Alliances on the Internet

A80/02 Anne Cathrin Haueng, Paul Gooderham og Birthe Kåbjord Lange:
Ledelsesutvikling i norske bedrifter: HR-ledernes og linjeledernes sprikende oppfatninger

A81/02 Kjell Erik Lommerud, Odd Rune Straume and Lars Sjørgard:
Downstream Merger with Upstream Market Power

A82/02 Al-Amin M. Ussif, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
Assimilation of Time Series Data into a Dynamic Bioeconomic Fisheries Model. An Application to the North East Arctic Cod Stock

A83/02 Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
Dynamic Cournot Competitive Harvesting of a Common Pool Resource

A84/02 Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
Optimal Age-Structured Harvest in a Dynamic Model with Heterogenous Capital

A85/02 Svein Ulset:
The Disintegration of Network Externalities Industries. The Computer and the Telecommunications Equipment Industries

A86/02 Svein Ulset:
The Rise and Fall of Global Network Alliances. Success or Failure?

A87/02 Pablo T. Spiller and Svein Ulset:
Why Local Loop Unbundling Fails?

A88/02 Erling Moxnes:
Policy Sensitivity Analysis: Simple versus Complex Fishery Models

A89/02 Torstein Nesheim:
Ti teser om "den fleksible bedrift"

Særtrykk – Reprints 2002

01/02 Kjell Henry Knivsflå:
Immateriell verdiskaping, rekneskapsføring og verdirelevans, *Beta Tidsskrift for bedriftsøkonomi* 2/2001: 12-24

02/02 Petter Osmundsen, Magne Emhjellen og Morten Halleraker:
Investeringsallokering og valg av strategisk kjerne. Teori og praksis, *Beta Tidsskrift for bedriftsøkonomi* 2/2001: 1-11

03/02 Petter Osmundsen:
Learning-by-doing; consequences for incentive design, *Information Economics and Policy* 14 (2002); 39-49

4/02 Erling Moxnes, Øje Danell, Eldar Gaare and Jouko Kumpula:
Optimal strategies for the use of reindeer rangelands, *Ecological Modelling*, 2001, 145: 225-241

5/02 Petter Osmundsen:
Skattedesign og atferdsantagelser, *Økonomisk forum*, nr. 1 (2002):8-13

6/02 Frank Asche, Petter Osmundsen and Ragnar Tveterås:
Market integration for natural gas in Europe, *Global Energy Issues*, Vol. 16, No. 4 (2001): 300-313

7/02 Eirik S. Amundsen and Jørgen Birk Mortensen:
The Danish Green Certificate System: Some simple analytical results, *Energy Economics* 23 (2001) 489-509

8/02 Paul N. Gooderham and Svein Ulset:
'Beyond the M-form': Towards a Critical Test of the New Form, *International Journal of the Economics of Business*, Vol. 9, No. 1, 2002, 117-138

9/02 Bjart Holtmark and Ottar Mæstad:
Emission trading under the Kyoto Protocol - effects on fossil fuel markets under alternative regimes, *Energy Policy* 30 (2002) 207-218

10/02 Kjell J. Sunnevåg:
Frekvensallokering i Norge - er teori og praksis på bølgelengde? *Økonomisk forum* nr. 3 (2002): 25-31

- 11/02** Frank Asche, Helge Bremnes and Cathy R. Wessells:
Product Aggregation, Market Integration, and Relationships between Prices: An Application to World Salmon Markets: Reply, *American Journal of Agricultural Economics*, 2001, 83(4): 1090-1092
- 12/02** Frank Asche, Trond Bjørndal and James A. Young:
Market interactions for aquaculture products, *Aquaculture Economics and Management*, 2001, 5(5/6): 303-318
- 13/02** Rikard Forslid, Jan I. Haaland, Karen Helene Midelfart Knarvik and Ottar Mæstad:
Integration and transition. Scenarios for the location of production and trade in Europe, *Economics of Transition* 10 (1) 2002, 93-117
- 14/02** Frank Asche and Atle G. Guttormsen:
Patterns in the Relative Price for Different Sizes of Farmed Fish, *Marine Resource Economics*, 2002, 16: 235-247
- 15/02** A. David McDonald, Leif K. Sandal and Stein Ivar Steinshamn:
Implications of a nested stochastic/deterministic bio-economic model for a pelagic fishery, *Ecological Modelling*, 2002, 149: 193-201
- 16/02** Magne Supphellen and Irene Nygaardsvik:
Testing country brand slogans: Conceptual development and empirical illustration of a simple normative model, *The Journal of Brand Management*, April 2002 Volume 9 Number 4-5, 385-395
- 17/02** Trond Bjørndal:
The competitiveness of the Chilean salmon aquaculture industry, *Aquaculture Economics and Management*, 2002, 6(1/2): 97-116
- 18/02** Dag Standal and Bernt Aarset:
The tragedy of soft choices: capacity accumulation and lopsided allocation in the Norwegian coastal cod fishery, *Marine Policy*, 2002, 26: 221-230
- 19/02** Bernt Aarset:
Pitfalls to policy implementation: controversies in the management of a marine salmon-farming industry, *Ocean & Coastal Management*, 2002, 45: 19-40
- 20/02** Frank Asche, Ola Flaaten, John R. Isaksen and Terje Vassdal:
Derived Demand and Relationships between Prices at Different Levels in the Value Chain: A Note, *Journal of Agricultural Economics*, 2002, 53(1): 101-107
- 21/02** Carsten Lynge Jensen:
Reduction of the fishing capacity in "common pool" fisheries, *Marine Policy*, 2002, 26: 155-158
- 22/02** Espen Bratberg, Svenn-Åge Dahl and Alf Erling Risa:
"The Double Burden" Do Combinations of Career and Family Obligations Increase Sickness Absence among Women? *European Sociological Review*, Vol. 18 No. 2, 233-249
- 23/02** Frank Asche, Petter Osmundsen and Ragnar Tveterås:
European market integration for gas? Volume flexibility and political risk, *Energy Economics*, 24 (2002) 249-265
- 24/02** Kjetil Emhjellen, Magne Emhjellen and Petter Osmundsen:
Investment cost estimates and investment decisions, *Energy Policy* 30 (2002) 91-96
- 25/02** Petter Osmundsen:
Corporate Taxation under Endogenous Mobility, *Tax Notes International*, Vol. 27, Number 4, 467-478
- 26/02** Rune Jansen Hagen:
The electoral politics of public sector institutional reform, *European Journal of Political Economy*, Vol. 18 (2002) 449-473
- 28/02** Petter Osmundsen:
Når noen vet mer enn andre, *magma*, Årgang 5, nr. 4-2002, 91-94
- 29/02** Torstein Nesheim:
National Employment Regimes and Firms' Staffing Arrangements: Insights Gained from Comparing Norway as an 'Ideal Typical Case' with the United States and the United Kingdom, *The International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations*, Volume 18/3, 299-314, 2002
- 30/02** Eirik S. Amundsen and Lars Bergman:
Will Cross-Ownership Re-Establish Market Power in the Nordic Power Market? *The Energy Journal*, Volume 23, Number 2, 73-95
- 31/02** Petter Osmundsen, Klaus Mohn, Harald Espedal og Kjell Løvås:
Verdsetting av internasjonale olje- og gasselskaper, *Revisjon og Regnskap* nr. 5/2002, 28-35
- 32/02** Ragnar Tveterås:
Industrial Agglomeration and Production Costs in Norwegian Salmon Aquaculture, *Marine Resource Economics*, 2002, 17: 1-22
- 33/02** Rögnvaldur Hannesson:
The economics of fishing down the food chain, *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, 2002, 59: 755-758

- 34/02** Frank Asche, Daniel V. Gordon and Rögnvaldur Hannesson:
Searching for price parity in the European white-fish market, *Applied Economics*, 2002, 34: 1017-1024
- 35/02** Kristin Aarland and Trond Bjørndal:
Fisheries management in Norway – an overview, *Marine Policy*, 2002, 26: 307-313
- 36/02** Robert W. McKelvey, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
Fish Wars on the High Seas: A Straddling Stock Competition Model, *International Game Theory Review*, 2002, 4 (1): 53-69
- 37/02** Svein Ulset:
Mobile virtual network operators: a strategic transaction cost analysis of preliminary experiences, *Telecommunications Policy* 26 (2002) 537-549
- 38/02** Hans Jarle Kind:
Endogenous Growth and Trade Liberalization between Small and Large Countries, *Review of International Economics* 10 (1) 2002, 151-165
- 39/02** Hans Jarle Kind:
Globalization versus protectionism: Consequences for long-term growth and welfare in the south, *The Japanese Economic Review*, Vol. 53, No 3, September 2002
- 40/02** Øystein Foros, Hans Jarle Kind and Lars Sørgard:
Access pricing, quality degradation, and foreclosure in the Internet, *Journal of Regulatory Economics*, 22:1 59-83, 2002
- 41/02** Hans Jarle Kind and Siri Pettersen Strandenes:
Causes and effects of FDI by the Norwegian maritime industry, *Maritime Policy and Management*, 2002, Vol. 29, No. 3, 223-239
- 42/02** Ingeborg Astrid Kleppe, Nina M. Iversen and Inger G. Stensaker:
Country images in marketing strategies: Conceptual issues and an empirical Asian illustration, *The Journal of Brand Management*, Vol. 10, No. 1, 61-74, September 2002
- 43/02** Al-Amin M. Ussif, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
Estimation of Biological and Economic Parameters of a Bioeconomic Fisheries Model Using Dynamical Data Assimilation, *Journal of Bioeconomics*, 2002, 4: 39-48
- 44/02** Carsten Lynge Jensen:
Applications of Dual Theory in Fisheries: A Survey, *Marine Resource Economics*, 2002, 17: 309-334
- 45/02** Petter Osmundsen, Klaus Mohn, Magne Emhjellen og Flemming Helgeland:
Fusjoner og oppkjøp i olje- og gassindustrien, *magma*, Årgang 5, nr. 5/6-2002
- 46/02** Kjell Bjørn Nordal:
Investing without credible inter-period regulations: a bargaining approach with application to investments in natural resources, *Energy Economics* 24 (2002) 167-182
- 47/02** Petter Osmundsen:
Regulation of common property resources under private information about resource externalities, *Resource and Energy Economics* 24 (2002) 349-366
- 48/02** Ragnar Tveterås, Almas Heshmati:
Patterns of Productivity Growth in the Norwegian Salmon Farming Industry, *RISEC*, 2002, 49(3): 367-393
- 49/02** Frank Asche and Rögnvaldur Hannesson:
Allocation of Fish between Markets and Product Forms, *Marine Resource Economics*, 2002, 17: 225-238
- 50/02** Al-Amin M. Ussif, Leif K. Sandal and Stein I. Steinshamn:
On the Dynamics of Commercial Fishing and Parameter Identification, *Marine Resource Economics*, 2002, 17: 35-46

Populærvitenskapelig særtrykk – Reprints

- 1/02** Anita Skjæveland og Camilla Berner Tøsdal:
Land som merkevare - Hollywood versus Lofoten, *magma*, *Tidsskrift for økonomi og ledelse*, Årgang 2 Nr. 6-1999, 52-62
- 2/02** Rögnvaldur Hannesson:
Ran eller verdiskaping?, *Dagbladet* 7.11.02

Forskningsledelsen ved SNF

Dersom du ønsker å ta kontakt om et faglig spørsmål eller et oppdrag, er dette de rette personene å henvende seg til.

Adm. direktør: Per Heum
Tlf.: 55 95 97 40
E-post: Per.Heum@snf.no

Senter for internasjonal økonomi og skipsfart (SIØS)

Forskningsjef: Guttorm Schjelderup
Tlf. 55 95 92 38
E-post: Guttorm.Schjelderup@nhh.no

Senter for næringsøkonomi og økonomisk politikk

Forskningsjef: Kjell Sunnevåg
Tlf. 55 95 94 84
E-post: Kjell.Sunnevag@snf.no

Faggruppeledere:

Nærings- og arbeidsmarkedsøkonomi:
Frode Steen
Tlf. 55 95 92 59
E-post: Frode.Steen@nhh.no

Energiøkonomi:
Einar Hope
Tlf.: 55 95 93 44
E-post: Einar.Hope@nhh.no

Tele- og nettverksøkonomi:
Kåre P. Hagen
Tlf.: 55 95 92 70
E-post: Kare.Hagen@nhh.no

Innovasjon og regional næringsutvikling:
Grete Rusten
Tlf. 55 95 95 19
E-post: Grete.Rusten@snf.no

Offentlig sektors økonomi:
Egil Kjerstad
Tlf. 55 95 97 93
E-post: Egil.Kjerstad@snf.no

Jordbruksøkonomi:
Ivar Gaasland
Tlf. 55 95 95 16
E-post: Ivar.Gaasland@snf.no

Senter for fiskeriøkonomi

Forskningsjef: Rögnvaldur Hannesson
Tlf. 55 95 92 60
E-post: Rognvaldur.Hannesson@nhh.no

Forskningskoordinator: Stein Ivar Steinshamm
Tlf. 55 95 92 58
E-post: Stein.Steinshamm@snf.no

Senter for strategi og ledelse

Forskningsjef: Paul N. Gooderham
Tlf. 55 95 96 96
E-post: Paul.Gooderham@nhh.no

Forskningskoordinator: Erik Døving
Tlf. 55 95 98 36
E-post: Erik.Doeving@snf.no

Faggruppeleder:

E-handel:
Leif B. Methlie
Tlf. 55 95 92 47
E-post: Leif.Methlie@nhh.no

Senter for finansiell økonomi

Forskningsjef: Frode Sættem
Tlf. 55 95 92 72
E-post: Frode.Satttem@nhh.no

Kontoradresse:

Samfunns- og næringslivsforskning AS
Breiviksveien 40
5045 Bergen
Tlf.: 55 95 95 00
Fax: 55 95 94 39
E-post: snf@snf.no

Bestilling av enkeltpublikasjoner

Type*	Nr	År	Tittel	Forfatter(e)	Antall	Pris

Publikasjoner og faktura sendes til:

Navn: _____

Tlf.: _____

Stilling: _____

Fax: _____

Inst./Firma: _____

E-post: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ Poststed: _____

Dato

Sign.

Bestillingen kan sendes pr. faks eller post til:

SNF Publikasjoner
Breiviksveien 40
5045 Bergen

Tlf.: 55 95 94 00
Fax: 55 95 97 29
E-post: Publikasjon@snf.no

Abonnement på SNF Bulletin — gratis

Jeg ønsker å abonnere på SNF Bulletin (gratis)

Jeg ønsker ikke lenger å motta SNF Bulletin

Navn: _____

Stilling: _____

Inst./Firma: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ Poststed: _____

Tlf.: _____ Fax: _____

E-post: _____

Jeg har fått ny adresse:

(Vennligst oppgi gammel adresse til venstre)

Navn: _____

Stilling: _____

Inst./Firma: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____ Poststed: _____

Tlf.: _____ Fax: _____

E-post: _____

Svareddelen kan sendes pr. faks eller post til:

SNF Publikasjoner
Breiviksveien 40
5045 Bergen

Tlf.: 55 95 94 00
Fax: 55 95 97 29
E-post: Publikasjon@snf.no

Breiviksveien 40
5045 Bergen
Tlf.: 55 95 95 00
Fax: 55 95 94 39
E-mail: snf@snf.no

Samfunns- og næringslivsforskning AS er et selskap i NHH-miljøet med oppgave å initiere, organisere og utføre eksterntfinansiert forskning. Norges Handelshøyskole, Universitetet i Bergen og Stiftelsen SNF er aksjonærer. Virksomheten drives med basis i egen stab og fagmiljøene ved NHH og Institutt for økonomi (UiB).

SNF er Norges største og tyngste forskningsmiljø innen anvendt økonomisk-administrativ forskning, og har gode samarbeidsrelasjoner til andre forskningsmiljøer i Norge og utlandet.

SNF utfører forskning og forskningsbaserte utredninger for sentrale beslutningstakere i privat og offentlig sektor. Forskningen organiseres i programmer, prosjekter og enkeltoppdrag av langsiktig og mer kortsiktig karakter. Alle publikasjoner er offentlig tilgjengelig.